

Matias Anttonen, Janne Voutilainen

SAIRAALAN SUURONNETTOMUUS- SUUNNITELMAN KEHITTÄMINEN

Opinnäytetyö

Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto

Tradenomikoulutus, turvallisuusala

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Tradenomi (AMK), turvallisuusala
Tekijä/Tekijät	Matias Anttonen, Janne Voutilainen
Työn nimi	Sairaalan suuronnettomuussuunnitelman kehittäminen
Toimeksiantaja	Etelä-Savon hyvinvointialue, Eloisa
Vuosi	2024
Sivut	74 sivua, liitteitä 9 sivua
Työn ohjaaja(t)	Joni Lindeman

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan suuronnettomuussuunnittelua, suuronnettomuussuunnittelun nykytilaa sekä suuronnettomuussuunnittelun kehityskohteita. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Eloisan suuronnettomuussuunnittelun tasoa sekä päivittää kahden eri keskus-sairaalan suuronnettomuussuunnitelma yhdeksi kokonaisuudeksi.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Opinnäytetyössä käytettiin tiedonkeruumenetelmänä kyselyä sekä haastatteluja Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöille. Kyselyn avulla selvitettiin Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilaa sekä suuronnettomuussuunnittelun kehitystarpeita. Haastatteluiden avulla saatiin lisätietoa Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanteesta, kyselystä saadun tiedon tueksi.

Toimeksiannon lopputuloksena valmistui Eloisan keskussairaaloiden yhteinen päivitetty suuronnettomuussuunnitelma. Päivitetty suuronnettomuussuunnitelma on saatavilla Eloisan esihenkilöille organisaation tietojärjestelmässä. Opinnäytetyön lopputuloksena luotiin käsitys Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanteesta sekä suuronnettomuussuunnittelun kehityskohteista. Lopputuloksista ilmeni suuronnettomuussuunnittelun kehityskohteiksi harjoittelun määrä, koulutuksen ja perehdytyksen puute sekä yleinen epätietoisuus.

Toimeksiantoa tehtäessä selvisi Eloisan halukkuus kehittää suuronnettomuussuunnittelua ja -toimintaa toimivammaksi kokonaisuudeksi. Suuronnettomuussuunnittelun kehittämisellä on merkittävä vaikutus organisaation yleiseen turvallisuuteen. Suuronnettomuussuunnitelma antaa esihenkilöille toimintaohjeet suuronnettomuustilanteessa toimimiseen. Työn analyyttisen osan tuloksista voidaan päätellä Eloisan esihenkilöiden haluavan kehittää suuronnettomuussuunnittelua, jotta toiminta suuronnettomuustilanteissa olisi organisoitua.

Asiasanat: suunnittelu, suuronnettomuus, turvallisuus

Degree title	Bachelor of Business Administration, Safety and Security
Author (authors)	Matias Anttonen, Janne Voutilainen
Thesis title	Development of the hospital's major accident plan
Commissioned by	Etelä-Savon hyvinvointialue, Eloisa
Time	2024
Pages	74 pages, 9 pages of appendices
Supervisor	Joni Lindeman

ABSTRACT

This thesis processes South Savo Wellbeing Services County Eloisa's major accident planning, the current state of their major accident planning and the problems that need to be addressed and developed. The main goal for this thesis was to raise the level of Eloisa's major accident planning by updating and developing the current plans of Eloisa's two central hospitals into one big entity.

This thesis was conducted as a quantitative study. The data collection methods used were a survey and interviews with Eloisa's central hospital supervisors. The survey and interviews with Eloisa's central hospital supervisors were used to investigate and figure out the current state of Eloisa's major accident planning. The interviews were helpful alongside the survey in investigating and figuring out the current state of Eloisa's major accident planning.

The end result of the commission was an updated cohesive major accident plan for Eloisa's central hospitals. The updated cohesive version of the major accident plan is available to all of Eloisa's supervisors in the organization's database. The final product of this thesis created an understanding of the current state of Eloisa's major accident planning and the problems within it. The study showed that the lacking areas of Eloisa's major accident planning were inconsistent training, orientation and general lack of general knowledge.

During the process of working on the commission, it came clear that Eloisa is more than willing to develop and update the state their major accident planning into a more functional entity. The development and updating of the major accident planning has a significant impact on the state of safety and security in the organization. The main point of the major accident plan is to give the supervisors instructions on how to act and work in the events of a major accident situation. The analytical results that were obtained for the thesis show that Eloisa's central hospital supervisors want to develop and update the major accident planning in order to organize operations in major accident situations.

Keywords: major accident, planning, security

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SUURONNETTOMUUS	7
3	SUURONNETTOMUUSSUUNNITELMA.....	15
3.1	Mikä tekee onnettomuudesta suuronnettomuuden?	15
3.2	Pelastuslain mukainen yhteistyö suuronnettomuustilanteessa	16
3.3	Suuronnettomuuden aikainen johtaminen	16
3.4	Suuronnettomuus sairaalan näkökulmasta	20
3.5	Mitä suuronnettomuussuunnitelma pitää sisällään?	23
4	TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	24
5	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO	25
5.1	Määrällinen tutkimus.....	25
5.2	Tutkimuksen toteutus.....	26
5.3	Kysely	27
5.4	Haastattelu	27
5.5	Aineiston analyysi	28
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	53
7.1	Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanne	53
7.2	Eloisan suuronnettomuussuunnitelman kehittämiskohteet	56
7.3	Luotettavuuden arviointi.....	60
8	LOPUKSI	61
	LÄHTEET.....	63

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Pelastustoiminnan yhteistyö pelastuslain mukaan

1 JOHDANTO

Sairaalan turvallisuussuunnittelu on kokonaisuus, jolla voidaan taata turvallinen asiointi sekä työskentely. Turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja toimintaohjekortit ovat tärkeitä komponentteja, joilla voidaan turvata selkeä ja tehokas toiminta onnettomuustilanteissa. Suuronnettomuussuunnitelmalla luodaan selkeät pelisäännöt, kuinka eri yksiköiden tulisi toimia suuronnettomuustilanteissa, jotta organisaation toiminta pysyy tehokkaana. Suuronnettomuus voi olla organisaation sisäinen tai ulkoinen, joista kumpi tahansa luo normaalista poikkeavia haasteita ja tehtäviä. Suuronnettomuustilanteisiin liittyy paljon erilaisia erikoisjärjestelyjä. Tässä opinnäytetyössä käsittelemme suuronnettomuutta sosiaali- ja terveysalan, tarkemmin sairaalan näkökulmasta. Suuronnettomuus vaikuttaa sairaalan arkiseen toimintaan merkittävästi, suuronnettomuudet voivat lisätä sairaalan potilasmääriä huomattavasti sekä tarvittavien resurssien määrä voi kasvaa.

Suuronnettomuussuunnittelu on osa turvallisuussuunnittelun isoa kokonaisuutta. Suuronnettomuussuunnittelu on tärkeä osa organisaation turvallisuutta sekä varautumista. Sosiaali- ja terveysalan toimialalla, esimerkiksi sairaalassa on tärkeää, että turvallisuussuunnitelmat ja toimintaohjeet ovat ajan tasalla. Ajan tasalla olevilla turvallisuussuunnitelmilla sekä toimintaohjeilla pystytään ennaltaehkäisemään erilaisia ongelmia ja riskejä mahdollisissa onnettomuustilanteissa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Etelä-Savon hyvinvointialueen, Eloisan suuronnettomuussuunnitelman nykyinen tilanne ja sen tarvittavat kehityskohteet. Toimeksiantonamme oli päivittää kyseinen suuronnettomuussuunnitelma yhdeksi kokonaisuudeksi sekä tuottaa toimeksiantajalle paranneltu ja heidän tarpeidensa mukaisesti päivitetty suuronnettomuussuunnitelma. Opinnäytetyössä hyödynnetään verkkopohjaista kyselyä sekä haastatteluja Eloisan toimialojen esihenkilöstölle suuronnettomuussuunnitelman kehittämiseen liittyen. Kyselyn ja haastattelujen tulosten perusteella luomme tutkimustulokset ja johtopäätökset Eloisan suuronnettomuussuunnitelman nykytilanteesta sekä millaisia kehittämiskohteita eri osa-alueille syntyy.

Opinnäytetyössä käytettiin tiedonkeruumenetelminä verkkopohjaista kyselyä Webropol-alustalla, haastatteluja, suuronnettomuussuunnitteluun liittyvää kirjallisuutta ja erilaisia virallisia verkkolähteitä. Kyselyllä ja haastatteluilla selvitämme Eloisan suuronnettomuussuunnitelman kehittämiskohteita ja mahdollisia puutteita. Aiheeseen liittyvällä kirjallisuudella ja muilla virallisilla lähteillä luomme teoriataustaa tutkimuksellemme.

Opinnäytetyön teoriaosuus on jaettu kahteen eri osuuteen. Ensimmäisessä osiossa (luku 2) käsittelemme opinnäytetyössä käytettäviä suuronnettomuuteen liittyviä käsitteitä. Toisessa teoriaosuudessa (luku 3) käsittelemme suuronnettomuussuunnitelmaa ja suuronnettomuutta. Osuudessa käsitellään opinnäytetyön pääaiheita, jotka ovat: mikä tekee onnettomuudesta suuronnettomuuden? Mitä on otettava suuronnettomuussuunnitelmassa huomioon muiden turvallisuussuunnitelmien lisäksi? Pelastuslain mukainen yhteistyö suuronnettomuustilanteessa, suuronnettomuuden aikainen johtaminen, suuronnettomuus sairaalan näkökulmasta ja mitä suuronnettomuussuunnitelma pitää sisältää?

Opinnäytetyössä teimme rajauksen siten, että kyselyt ja haastattelut kohdistettiin pelkästään Eloisan esihenkilöille. Aluksi kysely oli suunniteltu Mikkelin ja Savonlinnan keskussairaaloiden koko henkilöstölle. Kysely kuitenkin rajattiin toimeksiantajan näkemyksen myötä pelkästään esihenkilöille. Täten saatiin oikeanlainen käsitys suuronnettomuussuunnitelman ja -suunnittelun nykytilanteesta sekä pystyttiin keräämään kehityskohteita ja -tarpeita. Opinnäytetyön aihe rajattiin koskemaan Eloisan suuronnettomuussuunnitelman ja -suunnittelun kehittämistä. Opinnäytetyön toimeksianto rajattiin Eloisan keskussairaaloiden suuronnettomuussuunnitelman kehittämiseen, jottei toimeksianto kasvaisi liian laajaksi ja sivuuttaisi opinnäytetyön aihetta. Opinnäytetyön aiheen valinta selkeytyi toimeksiantoa kysellessä. Aiemmista työharjoitteluista hyödynnettiin verkostoitumista Eloisan pelastus- ja turvallisuuspalveluiden henkilöstöön. Pelastus- ja turvallisuuspalveluiden edustajat ehdottivat toimeksiannoksi Eloisan keskussairaaloiden suuronnettomuussuunnitelman kehittämistä ja päivittämistä yhdeksi kokonaisuudeksi. Opinnäytetyössä käsitellään sairaalan sisäisiä sekä ulkoisia suuronnettomuustilanteita. Teoriaosuudessa käsitellään suuron-

nettomuussuunnitelmaa yleisesti, mutta tutkimuksen tuloksissa sekä johtopäätöksissä käsitellään suuronnettomuussuunnitelmaa ja -suunnittelua Eloisan kannalta.

2 SUURONNETTOMUUS

Luvussa 2 käsittelemme tämän opinnäytetyön kannalta tärkeitä käsitteitä. Luvussa kerromme määritelmät ja avaamme käsitteitä. Tässä opinnäytetyössä käytettävät käsitteet ovat oleellinen osa sairaalan suuronnettomuussuunnittelua sekä -toimintaa.

Suuronnettomuus

Lain suuronnettomuuksien tutkinnasta (373/1985) mukaan: ”Suuronnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jota on kuolleiden tai loukkaantuneiden taikka ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän taikka onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana” (Laki suuronnettomuuksien tutkinnasta 373/1985, 3. §).

Sisäministeriön asetuksessa erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta (612/2015) suuronnettomuus määritellään näin:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan suuronnettomuudella huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä, joka seuraa ydinlaitoksen, tuotantolaitoksen, kaivannaisjätteen jätealueen, ratapihan tai satama-alueen toiminnassa esiintyvistä hallitsemattomasta tilanteesta ja joka voi aiheuttaa ihmisten terveyteen, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa ja jossa on mukana yksi tai useampia vaarallisia aineita taikka kaivannaisjätettä.” (Sisäministeriön asetus erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta 612/2015, 1. §).

Työsuojelu.fi-sivuston suuronnettomuusosiossa kerrotaan, että suuronnettomuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi suurta kemiallisen aineen päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta vastaavaa tapahtumaa, joka johtuu toiminnan aikana hallitsemattomiksi muuttuneista oloista ja joka johtaa välittömästi vaikuttavaan tai viiveellä ilmenevään terveysvaaraan (Työsuojeluhallinto s.a.).

Tässä tutkimustyössä käsittelemme suuronnettomuuden käsitettä sairaalan näkökulmasta. Käsitteellä voidaan tarkoittaa sairaalassa tapahtuvaa suuronnettomuutta tai sitä, kuinka sairaala toimii ulkopuolisten suuronnettomuustilanteiden aikana.

Suuronnettomuussuunnitelma

Ekmanin (2015a, 58) mukaan suuronnettomuussuunnitelma määritellään seuraavasti: ”Suuronnettomuussuunnitelma on terveydenhuollon viranomaissuunnitelma, jossa ensihoidosta vastaava terveydenhuoltoviranomainen antaa normaaliolojen häiriötilanteeksi luokiteltavissa suuronnettomuudessa toimivalle ensihoidon toimintaorganisaatiolle sekä sen johtajille valtuudet toimia terveydenhuoltoviranomaisen edustajana kyseisessä onnettomuustilanteessa.”

Suuronnettomuussuunnitelmalla pyritään takaamaan toiminnan sujuvuus suuronnettomuustilanteissa. Toiminnan varmistamisen perimmäisenä tarkoituksena on estää onnettomuustilanteessa aiheutuvaa paniikkia ja kaaosta, sekä ennaltaehkäistä siitä johtuvia henkilö- ja omaisuusvahinkoja. Suuronnettomuussuunnitelmat antavat ohjeet yleiseen toimintaan ja tarkempia tietoja kunkin kohderyhmän toiminnasta saadaan toimintaohjekorteilla.

Evakuointi

Ruuskan (2015a) mukaan ”Evakuointeihin on varauduttu suunnitelmin koko maassa. Suunnitelmiin kuuluvat väestön kokoaminen, kuljetukset, majoittaminen ja huolto. Erityisiä riskejä sisältäviä kohteita ja niiden ympäristöä varten on lisäksi tehty yksityiskohtaisia suunnitelmia. Evakuointisuunnitelmat on laadittu siten, että niitä voidaan soveltaa joustavasti ja toteuttaa kulloisenkin tilanteen edellyttämässä laajuudessa.” (Ruuska 2015a.)

Evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten suorittamaa väestön poistamista vaaralliselta alueelta. Siirto tehdään yleensä ennalta määriteltyyn turvalliseen paikkaan tai kohteeseen. Evakuointi on aina pakonomaista, eli sillä ei tarkoiteta ihmisten vapaaehtoista siirtymistä. Evakuointeja tehdään yleensä esimerkiksi luonnonmullistusten, sotilaallisten uhkien tai muiden väestön turvallisuuteen vaikuttavien uhkien vuoksi. Evakuoinnille pyritään siis turvaamaan väestön turvallisuus ja yhteiskuntamme elintärkeät toiminnot. (SPEK s.a.)

Pelastusviranomaisten määräyksestä tapahtuvasta tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhkan vuoksi suoritettavasta kiireellisestä evakuoinnista käytetään termiä suojaväistö. ”Suojaväistössä ihmiset tai omaisuus siirretään turvaan lyhytaikaisesti suhteellisen lähelle. Pelastuslain (379/2011) mukaan tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi, muun onnettomuuden torjumiseksi tai vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi alueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus määrätä ihmisiä suojautumaan sekä evakuoida ihmisiä ja omaisuutta, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista. Suojaväistö voidaan toteuttaa niin normaali- kuin poikkeusoloissakin.” (TEPA-termipankki s.a.)

Kriisiviestintä

Kriisillä tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistyötä ja viestintää (TEPA-termipankki s.a.).

Turunen (2015) määrittelee viestinnän käsitteen seuraavasti Suuronnettomuusoppaassa: ”Viestintä on yksi kriittisimmistä toiminnoista erityistilanteissa, ja se on merkittävä osa kaikkea toimintaa. Viestinnän epäonnistumisen riskiä voidaan merkittävästi pienentää koulutuksella, harjoittelulla ja erilaisilla teknisillä ratkaisuilla. Viestintä on viranomaisten yhteistoimintakyvyn kannalta avainasemassa. On kuitenkin muistettava, ettei viestinnän kaikkia inhimillisiä haasteita kyetä poistamaan teknisillä ratkaisuilla.” (Turunen 2015.)

Kriisiviestinnällä tarkoitetaan organisaation poikkeustilanteen tai jonkin kriisin aikana tapahtuvaa viestintää. Organisaation tai yhdistyksen kriisiviestinnästä vastaavat ennalta määritetyt henkilöt. Heidän vastuulleen kuuluu viestintä erilaisissa poikkeus- tai uhkatilanteissa, esimerkiksi suuronnettomuustilanteissa. Kriisiviestintä on osa laajempaa kriisihallinnan kokonaisuutta. Kriisiviestinnällä pyritään varmistamaan organisaation viestinnän toimivuus ja nopeus poikkeustilanteen aikana. Kriisiviestintäsuunnitelma on tärkeä osa erikoistilanteisiin valmistautumista. Kriisiviestintäsuunnitelma on tärkeä työkalu, jolla voidaan taata organisaation sisäisen sekä ulkoisen viestinnän toimivuus poik-

keustilanteissa. Kriisiviestintäsuunnitelma luo organisaatiolle merkittävän pohjan, miten toimia oikeaoppisesti poikkeustilanteessa sekä kuinka pystytään varautumaan ja valmistautumaan mahdollisiin uhkatilanteisiin. Tällä suunnitelmalla on merkittävä vaikutus henkilöstön toimimiseen sosiaalisessa mediassa. Organisaation viestintä kriisi- tai poikkeustilanteessa tulee olla avointa, rehellistä sekä nopeaa, koska varsinkin tiedotteen julkaisemisen jälkeen media kiinnostuu tilanteesta ja voikin olla tilanteeseen nähden erittäin nopeasti paikalla tiedustelemassa. (Aarnio 2023.)

Sisäinen viestintä

Sisäinen viestintä tarkoittaa kaikkea organisaation sisällä tapahtuvaa viestintää ja se on organisaation johtamisen keskiössä. Sisäinen viestintä yksinkertaisimmillaan voi olla päivittäiseen työhön liittyvän tiedon välittämistä. Siihen kuuluu myös organisaation taloudellinen tilanne, työolojen ja muutosten tai yrityksen arvojen viestiminen työyhteisön sisällä. Milana Itäpään (Proakatemiaan esseepankki) mukaan: ” Sisäinen viestintä sisältää kuitenkin myös ei-verbaalisen viestinnän elementtejä, kuten eleitä, ilmeitä, äänenkäyttöä, tilankäyttöä ja kosketusta.”. Viestinnän tulee tukea yrityksen arvoja, strategisia tavoitteita ja laajempaa näkemystä. (Itäpää 2023.)

Ulkoisen viestintä

Ulkoisen viestintä tarkoittaa organisaatiosta ulospäin suuntautuvaa vuorovaikutusta ja tiedottamista. Ulkoisen viestinnän tehtävinä on saada ihmisiä tietoiseksi organisaation harjoittamasta työstä sekä tavoitteista. Ulkoisella viestinnällä voidaan myös tukea rekrytointia tai rahallisen tuen saantia. Ulkoisella viestinnällä voidaan myös pyrkiä kutsumaan toimintaan mukaan uusia toimijoita ja esimerkiksi tiedottamaan organisaation toiminnoista ja palveluista. Ulkoisella viestinnällä pyritään luomaan organisaatiolle julkinen kuva. ”Ulkoisella viestinnällä järjestö pyrkii vaikuttamaan toimintaympäristöönsä ja vahvistamaan myönteistä suhtautumista järjestön tavoitteisiin.” (Soste s.a.)

Potilasasiakirjat

Potilasasiakirjat ovat potilaan hoitoon tarvittavia ja hoidossa käytettäviä asiakirjoja, jotka sisältävät potilaan terveys- ja henkilötietoja. Potilasasiakirjat ovat salassa pidettävää tietoa. Potilasasiakirjojen perimmäisenä tarkoituksena on hoidon suunnittelu ja toteutus, jatkuvuuden edistäminen, tiedonsaantioikeuden

ja oikeusturvan varmistaminen, turvallisuus ja laadunvalvonta, sekä toiminnan suunnittelu, arviointi, tutkimus ja opetus. Potilasasiakirjoissa saa olla vain potilaan hoitoon ja tutkimukseen tarvittavia tietoja. (Aluehallintovirasto s.a.)

Potilasasiakirjojen säilytys tapahtuu sähköisessä potilastietojärjestelmässä. Potilastietojärjestelmästä tiedot tallentuvat kansalliseen potilastiedon arkistoon, eli Kantaan (Respecta s.a.). ”Potilaalla on oikeus saada tietoa omasta terveydentilastaan ja itseään koskevista potilasasiakirjamerkinnöistä” (Minilex s.a.). Potilas voi pyytää itseään koskevat potilasasiakirjat siitä toimipaikasta, jossa hoito on toteutettu ja potilasasiakirjamerkinnät tehty. Potilasasiakirjat löytyvät nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusta, Omakannasta. (Respecta s.a.)

Potilasasiakirjoja saa käsitellä vain hoitoon ja hoitoon liittyviin tehtäviin osallistuvat henkilöt. Potilasasiakirjojen käsittely on kuitenkin mahdollista vain, jos työtehtävät ja vastuut niin edellyttävät. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 94/2022, § 1, § 4.)

Triage

Triage tarkoittaa potilaan hoidon kiireellisyyden arviointia. Triagen avustuksella voidaan määritellä ne potilaat, jotka tarvitsevat kiireellistä hoitoa. Potilaiden avun saannin kiireellisyyden arviointi edistää potilaiden hyvinvointia. Tärkeässä asemassa triage-toiminnassa on etenkin vitaalielin-toimintojen tarkkailu, jonka ansiosta potilaat voidaan asettaa tiettyihin kiireellisyysluokkiin. (Skhole 2020.) Tärkeimpiä kysymyksiä triage-toiminnassa ovat: onko henkilö ollut osallisena onnettomuudessa, käveleekö omin avuin, hengittääkö, tuntuuko pulssi, sekä tajunnantason määrittäminen (Pelastusopisto 2013).

Suuronnettomuustilanteiden varalle on määritetty triage-ryhmä, joka vastaa potilaiden luokittelusta ensihoidon luokittelukortin mukaisesti. Triage-ryhmän tehtävänä on ohjata loukkaantuneet oikeisiin traumaryhmiin. Triage-ryhmä toimii yhteistyössä johtokeskuksen ja leikkaussalitoiminnasta vastaavan lääkärin kanssa. Potilaiden kiireellisyyden arviointi suoritetaan ryhmittelemällä potilaat väriluokituksiin. Väriluokkia ovat vihreä, keltainen, punainen, violetti ja musta. (Eloisa 2024.) Väriluokat menevät siten, että vihreään luokituksen sisältyvät

vähiten kiireelliset potilaat, keltaiseen nopeasti hoitoa tarvitsevat potilaat, punaiseen välitöntä hoitoa vaativat potilaat, violettiin erittäin vakavasti vammautuneet potilaat ja mustaan jo menehtyneet potilaat (Essote 2021).

Traumaryhmä

Suuronnettomuustilanteessa muodostetaan traumaryhmät, joiden tehtävä on ottaa triageryhmän tekemän arvioinnin jälkeen potilaat hoitoon ja hoitaa potilasta lopulliseen hoitopaikkaan saakka. Traumaryhmä hoitaa kiireellisimmät tapaukset ja pyrkii stabiloimaan potilaan tilanteen, jotta potilas voitaisiin saattaa jatkohoitoon turvallisesti. Traumaryhmä koostuu kirurgista, anestesiaalääkäristä ja kahdesta sairaanhoitajasta, jotka avustavat kirurgia ja anestesiaalääkäreitä. Traumaryhmän tehtäviin kuuluu muun muassa henkeä uhkaavien vammojen arvio ja hoidon suunnittelu, arviot vitaalielintoimintojen tasosta ja niiden turvaaminen, monitorointi, kirjaaminen, näkyvien vuotojen tyrehtyttäminen, ilmateiden turvaaminen, hengityksen avustaminen, lääkitys, kirjaaminen, yms. Traumaryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä triage-ryhmän kanssa. (Essote 2021.)

Dekontaminaatio

Dekontaminaatiolla tarkoitetaan haitallisten aineiden tai eliöiden poistamista jonkun tai jonkin pinnalta tai jostakin tilavuudesta (TEPA-termipankki s.a.). Poistaminen voi tapahtua pesemällä, kemikaalien avulla, mekaanisesti tai jollain muulla tavalla. Suuronnettomuussuunnitelmassa dekontaminaatiolla tarkoitetaan kemikaaleille tai säteilylle altistuneiden potilaiden puhdistamista. Potilaiden dekontaminaatio eli puhdistaminen pyritään suorittamaan kohteessa tai sairaalassa. Triage-ryhmä ohjaa sairaalaan omin avuin saapuvat kemikaaleille tai säteilylle altistuneet henkilöt puhdistustilaan. Puhdistus toteutetaan hyvin ilmastoidussa pesutilassa. (Eloisa 2024.)

Sairaala-apteekki

Sairaala-apteekilla tarkoitetaan sairaanhoitopiirien, yliopistollisten sairaaloiden ja keskussairaaloiden lääkehuollosta vastaavia toimijoita. Sairaala-apteekit ovat tärkeä osa sairaalan toimintaa. Sairaala-apteekin tehtäviin kuuluu muun muassa lääkkeiden tilaus, maahantuonti, varastointi, toimittaminen, informaatio-

tio, erityislupien hakeminen, valmistus ja käyttökuntoon laittaminen, sekä säilytyksen ja käsittelyn ohjeistus ja valvonta. Myös annosten jakelu potilaille kuuluu sairaala-apteekin toimintoihin. (Fimea s.a.)

Sairaala-apteekki toimii lääkelain (Läkelaki 395/1987) mukaisesti. Läkelaki pyrkii ylläpitämään lääkkeiden turvallisuutta ja lääkkeiden käytön tarkoituksenmukaisuutta. Sairaala-apteekki toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen Fimean luvan alaisuudessa. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus voi myöntää sairaala-apteekille muun muassa luvat lääkkeiden valmistukseen ja koneellisiin annosjakeluihin. (Fimea s.a.)

Kemikaalionnettomuus

Kemikaalionnettomuus tarkoittaa onnettomuutta, joka on tapahtunut vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn aikana. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn on annettu laki (390/2005), jossa teollinen käsittely ja varastointi yrityksessä voi olla vaarallisten kemikaalien määrän ja vaarallisuuden perusteella joko laajamittaista tai vähäistä. Tukes hoitaa valvonnan kemikaalilaitoksissa, joissa vaarallisten kemikaalien käsittely tai varastointi on laajamittaista. Pelastuslaitos hoitaa valvonnan kemikaalilaitoksissa, joissa on vähäistä käsittelyä sekä varastointia. (Tukes s.a.)

Termin kemikaalionnettomuus sijaan voidaan myös käyttää termiä vaarallisten aineiden onnettomuus. Sairaalan suuronnettomuussuunnitelman kannalta kemikaalionnettomuus tarkoittaa onnettomuutta, jossa potilas on altistunut vaarallisille aineille. Vaarallisille aineille altistunut potilas täytyy dekontaminoida eli puhdistaa. Vaarallisille aineille altistunut potilas pyritään puhdistamaan kohteessa, jonka jälkeen potilas kuljetetaan sairaalaan jatkotoimenpiteisiin. Jos vaarallisille aineille altistunut potilas kuitenkin saapuu sairaalalle omin avuin ilmoittamatta, ohjaa triage-ryhmä hänet dekontaminaatiotilaan, jossa hänet puhdistetaan vaarallisista aineista. (Pelastusopisto 2013.)

Säteilyonnettomuus

Säteilyonnettomuus tarkoittaa radioaktiivisiin aineisiin tai säteilylähteisiin liittyvää onnettomuutta, jossa säteilyn lähteen hallinnan menettämisestä aiheutuu

epänormaalia säteilyaltistumista tai ympäristön saastumista. Esimerkkinä säteilyonnettomuudesta voidaan pitää säteilylähteen palamista. Säteilyonnettomuudella tarkoitetaan usein ydinonnettomuutta. (TEPA-termipankki s.a.)

Säteily on luonnollinen osa elinympäristöämme ja säteilyä on kahdenlaista. Säteilyä esiintyy ionisoivana tai ionisoimattomana. Säteily voi olla joko sähkömagneettista aaltoliikettä tai hiukkassäteilyä. Ionisoivalla säteilyllä on tarpeeksi energiaa irrottamaan säteilyn kohteeksi joutuvan aineen atomeista elektroneja tai rikkomaan aineen molekyylejä. Radioaktiiviset aineet lähettävät ionisoivaa säteilyä, jota esimerkiksi röntgenlaitteet tuottavat. Ionisoimaton säteily on sähkömagneettista aaltoliikettä. Ionisoimatonta säteilyä voidaan hyödyntää esimerkiksi matkapuhelimeissa ja mikroaaltouuneissa. Myös auringon säteily on ionisoimatonta säteilyä. Ionisoimattoman ja ionisoivan säteilyn raja on ultraviolettisäteilyn ja röntgensäteilyn välissä. (STUK s.a.)

Toimintaohjekortti

Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisa (2024) mukaan toimintaohjekorteille ei ole virallista määritelmää. Toimintaohjekortit ovat kriisi- ja häiriötilanteissa henkilökunnan tukena olevia ohjeistuksia. Toimintaohjekorteissa määritellään toimintamenetelmät ja -vaiheet normaalioloista poikkeavien tilanteiden aikana. Toimintaohjekortit edistävät yleistä turvallisuutta takaamalla sujuvan ja oikeaoppisen toiminnan häiriötilanteissa. Toimintaohjekorttien tulee olla helposti seurattavia, jotta ne ohjaisivat turvalliseen ja oikeaoppiseen toimintaan. Toimintaohjekorttien avulla voidaan siis vähentää väärin toimimista ongelma-, uhka- ja kriisitilanteissa ja täten myös väärin toimimisesta aiheutuvaa kaaosta ja paniikkia. Oikeaoppisen toiminnan myötä voidaan myös ennalta ehkäistä mahdollisia henkilövahinkoja. Toimintaohjekorttien tarkoitus ei ole korvata laajempia ohjeita ja suunnitelmia, vaan niiden perimmäinen tarkoitus on antaa perustavanlaatuiset toimintaohjeet onnettomuustilanteen varalle. Toimintaohjekorttien käyttöä ja onnettomuustilanteiden toimintaa tulisi harjoitella säännöllisesti, jotta yksilön toiminta olisi tehokkaampaa ja enemmän organisoitunutta mahdollisen onnettomuustilanteen sattuessa. Toimintaohjekortit ovat siis lähinnä suuntaa antavia ohjeita, joiden perustana toimii yksilön oma osaaminen ja laajempi suuronnettomuussuunnitelma. (Eloisa 2024.)

3 SUURONNETTOMUUSSUUNNITELMA

Luvussa 3 käsittelemme suuronnettomuuksia, suuronnettomuustoimintaa ja suuronnettomuussuunnitelmaa sairaalan näkökulmasta. Luvussa kerromme, mikä tekee onnettomuudesta suuronnettomuuden, pelastuslain mukaista yhteistyötä suuronnettomuustilanteissa, suuronnettomuuden aikaista johtamista, suuronnettomuutta sairaalan näkökulmasta sekä mitä suuronnettomuussuunnitelma pitää sisällään.

3.1 Mikä tekee onnettomuudesta suuronnettomuuden?

Suuronnettomuuksien pelastustoimet eivät usein ole hallittavissa perusvalmiuden mukaisilla toimintamenetelmillä ja resursseilla. Tämän vuoksi suuronnettomuudet vaativatkin pelastustoiminnan johtamisjärjestelmien ja toimintaan tarvittavien resurssien tehokasta käyttöä. Myös pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten yhteistyö on tärkeässä asemassa suuronnettomuustilanteissa. Suuronnettomuustilanteet eroavat normaaleista tilanteista terveydenhuollon näkökulmasta hoitoa tarvitsevien tavallista suuremmalla määrällä. Suuronnettomuustilanne näkyy ensihoidossa myös ensihoitovalmiuden ja käytössä olevien voimavarojen ylittymisenä. Suuronnettomuuksissa loukkaantuneiden hoitaminen vaatii valmiustilan kohottamista ensihoidon palveluissa ja hoidosta vastaavissa laitoksissa. Suuronnettomuustilanteissa alueen ensihoitopalveluiden resurssit pyritään takaamaan. Resurssien jakaminen tapahtuu siten, että painopisteinä ovat potilaiden luokittelu, hoito ja kuljetus. Myös ensihoidon palveluiden johtaminen ja muut tukitehtävät ovat tärkeitä resurssien allokoinnin kohteita. Suuronnettomuustilanteiden hallitseminen vaatii ensihoidolta tehokasta johtamisjärjestelmää. Suuronnettomuustoiminnan edellyttämä tilannekohtainen organisoituminen ja yhteistyö pelastustoimen ja terveydenhuollon välillä on myös tärkeää organisaation toiminnan kannalta. (Ekman 2015b.)

Suuronnettomuudet vaikuttavat sairaalan normaalioloihin merkittävästi. Tällaisilla onnettomuuksilla on monenlaisia negatiivisesti sairaalan toimintaan vaikuttavia tekijöitä. Jos loukkaantuneita ja hengenvaarassa olevia ihmisiä on paljon, sairaalan toiminta voi ruuhkaantua ja samalla altistua virheille. Suuronnettomuus vaikuttaa merkittävästi sairaalan toimintaan normaalista poik-

keavien toimintojen käyttöön ottamisesta johtuvien resurssipuutteiden aiheuttamalla kiireellisyydellä. Täten organisaation suuronnettomuussuunnitelman tärkeys korostuu, jotta sujuva ja oikeanlainen toiminta voidaan taata. Suuronnettomuuden määritelmässä on huomioitava, että onnettomuus voi olla tietyn viranomaisen näkökulmasta suuronnettomuus, mutta jonkin toisen viranomaisen näkökulmasta tavallisilla resursseilla hoidettavissa oleva onnettomuustilanne. (Ekman 2015b.)

3.2 Pelastuslain mukainen yhteistyö suuronnettomuustilanteessa

Pelastuslain 46. §:n mukaan ”valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti” (Pelastuslaki 379/2011). Pelastuslain 47 §:n mukaan ”viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla tai yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan” (Pelastuslaki 379/2011).

Toimijoille ja toimialoille on määritelty pelastuslaissa omat lakisääteiset tehtävänsä ja vastuunsa pelastustoimintatilanteessa. Pelastustoiminnan yhteistyö on määritelty pelastuslain pykälässä 46. Eri toimijoiden pelastustoiminnan aikaiselle yhteistyölle voidaan kuitenkin antaa tarkentavia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. (Ekman 2015c.) Liitteessä 2 on esitelty pelastustoiminnan viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten yhteistyötä pelastuslain mukaan.

3.3 Suuronnettomuuden aikainen johtaminen

Ruuska kertoo suuronnettomuusoppaassa (2015b) seuraavasti: ”Suuronnettomuustilanteissa toimitaan yleensä normaalin lainsäädännön (mm. pelastuslaki 379/2011, meripelastuslaki 1145/2001) ja sen mukaisten toimivaltuuksien perusteella. Valmiuslain (1552/2011) mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimival-

tuuksiin ja jos erityisen vakava suuronnettomuus tai sen välitön jälkitila todetaan valmiuslain mukaisessa menettelyssä poikkeusoloiksi”. Normaaliajan selkeä ja oikeaoppinen toiminta mahdollistaa tehokkaamman toiminnan myös kriisitilanteissa. Suomessa käytetyn toimintamallin mukaan viranomainen, joka vastaa tietystä toiminnasta normaaliaikana, vastaa myös kyseisestä toiminnasta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. (Ruuska 2015b.)

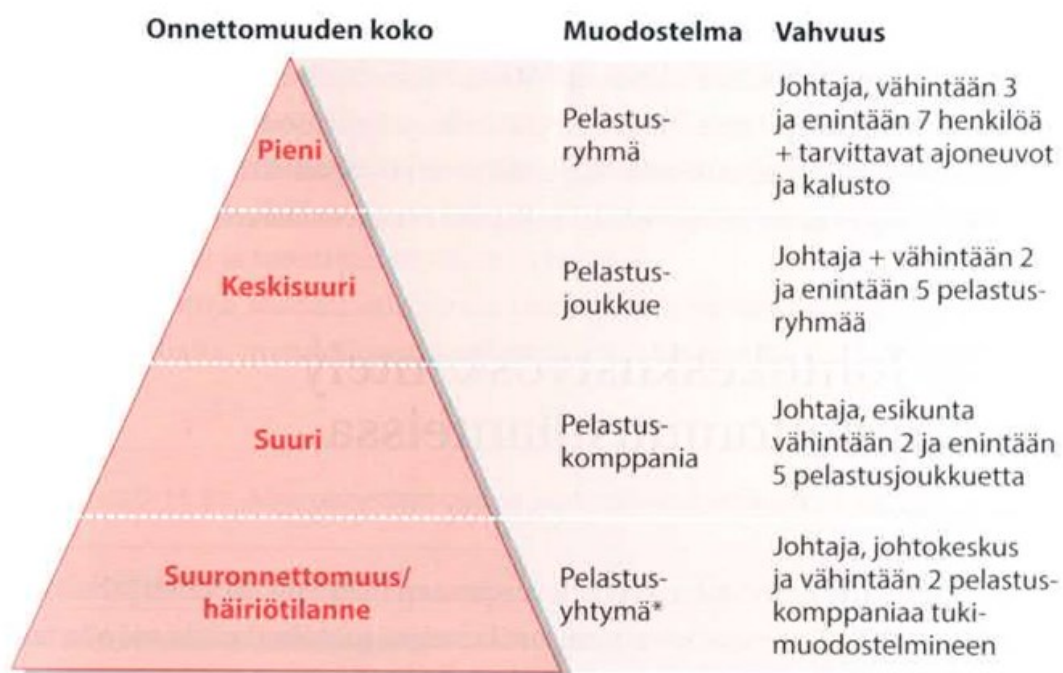
Tapahtuma	Johtovastuu
Onnettomuus maa-alueella tai sisävesillä	Pelastustoimi
Uhka- ja vaaratilanne (kouluampuminen, terroriteko jne.), maastoetsintä,	Poliisi
Merialueella tapahtuva onnettomuus	Rajavartiolaitos (merivartiosto)
Pandemia, epidemia, joukkomyrkytys	Terveystoimi
Ilma-alus kateissa (kone kadonnut tutkasta eikä sen tiedetä pudonneen maahan, sisävesistöön tai mereen)	Lentopelastuskeskus

Kuva 1. Johtamisvastuut suuronnettomuudessa (Ruuska 2015b)

Kuvassa 1 on esitelty johtamisvastuut suuronnettomuustilanteessa. Taulukko sisältää pelastustoimen, poliisin, rajavartiolaitoksen, terveystoimen ja lentopelastuskeskuksen johtovastuut. Viranomaisten johtovastuilla saadaan jaettua vastuualueet riittävän selkeästi, jotta toiminta suuronnettomuustilanteissa olisi sujuvaa.

Pelastustoimi varautuu suuronnettomuuksiin suuronnettomuusvalmiudella. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan suuronnettomuusvalmiudella tarkoitetaan vähintään yhden pelastusryhmän kokonaisuutta, joka kykenee keskeytyksettömään toimintaan. Alueen pelastustoimi tekee riskien perusteella päätöksen tarvittavasta suuronnettomuusvalmiudesta sekä johtamisjärjestelyistä heidän palvelupäätöksessään. Kyseisessä palvelupäätöksessä tulee päättää myös, missä ajassa suuronnettomuusvalmius pystytään perustamaan. Yleensä suuronnettomuusvalmius tulee pystyä saavuttamaan kahden tunnin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on saanut hälytyksen. Selkeä ja tehokas pelastustoiminta ja suuronnettomuusvalmius vaativat oikeanlaista johtamisjärjestelmää. Ruuskan mukaan pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä

suunnitellaan sen mukaan, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa yhteiskunnan turvallisuusstrategian määrittelemissä turvallisuustilanteissa. Ruuska kertoo, että tällaisia tilanteita ovat normaaliolojen häiriötilanteet sekä poikkeusolot, jolloin uhka tai tapahtuma vaarantaa vähintään hetkellisesti tai alueellisesti yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai kansalaisten elinmahdollisuuksia. (Ruuska 2015b.)

* Sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta

Kuva 2. Pelastusmuodostelmien rakentuminen (Ruuska 2015b)

Johtamistoiminnan peruseriaate suuronnettomuustilanteissa on, että pidetään huoli tilanteen vaatimien pelastustoimien lisäksi mahdollisten lisävahinkojen estämisestä, vaara-alueen väestön varoittamisesta sekä tarpeellisten toimintaohjeiden antamisesta, suojaus- ja muista toimista sekä mahdollisten evakointien toteuttamisesta. Pelastustoimintaa johtava viranomainen päättää kyseisistä toimista. Johtamisessa järjestetään tilanteen vaatima johtamisvalmius ja aktiivinen tilanneseuranta, kutsutaan yhteistyöviranomaiset ja asiantuntijat koolle sekä huolehditaan tarvittavasta päätöksenteosta ja viestinnästä. (Ruuska 2015b.)

Suuronnettomuustilanteet vaativat viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistyötä ja viestintää. Kokonaisuudessaan

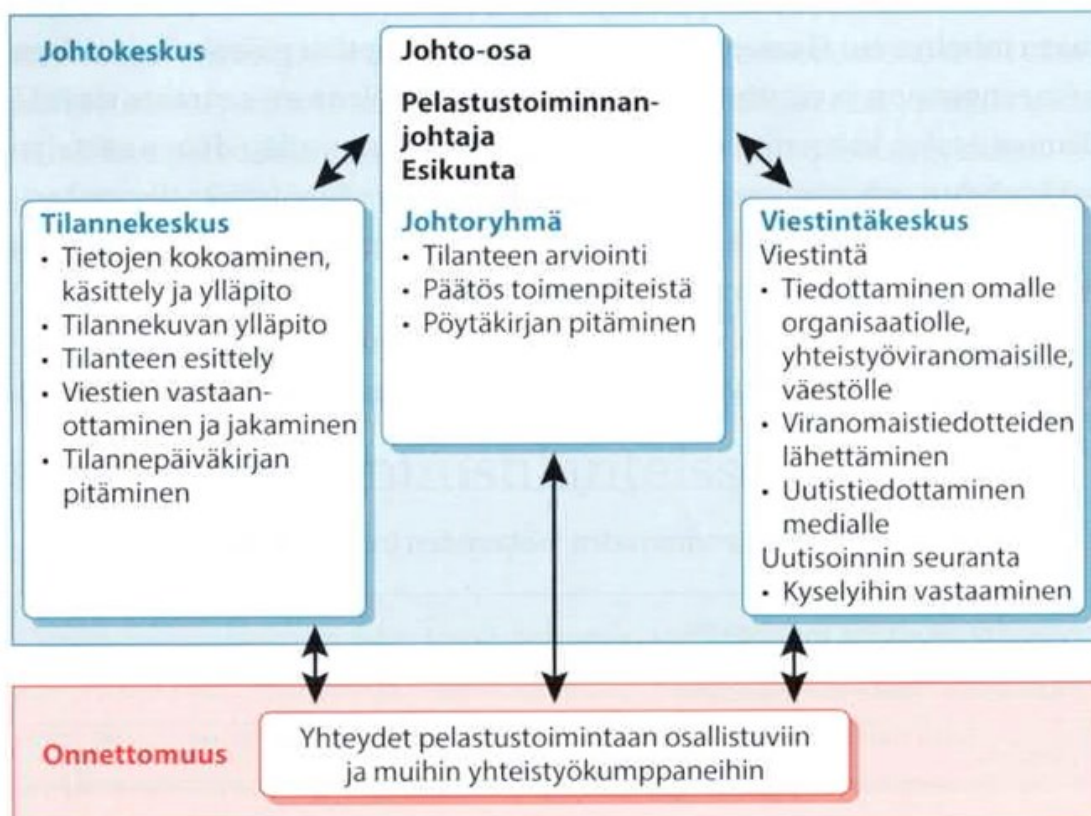
suuronnettomuustilanteiden hallinta edellyttää sujuvaa yhteistoimintaa viranomaisten sekä muiden toimijoiden kanssa. Pelastuslain mukaan yhteistyötilanteessa yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtajan tehtäviin kuuluu tilannekuvan ylläpitäminen ja toiminnan yhteensovittaminen. Onnettomuuksien seurausten ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi kunkin toimialan yksiköt toimivat johtohenkilöstönsä alaisuudessa. (Ruuska 2015b.)

Ruuskan mukaan alueen pelastustoimen tulee kyetä perustamaan tilanteen aikainen johtokeskus eli PEL-JOKE. Suuremmissa onnettomuustilanteissa johtokeskuksia voi tarvittaessa perustaa useammalle johtamistasolle. Johtokeskuksen on tarpeen tullessa pystyttävä säätelemään pelastustoimen ja yhteistyökumppaneiden resurssien tehokasta käyttöä. Pelastustoiminnan johtokeskus perustetaan pelastustoiminnan johtajan päätöksestä tai ennakkosuunnittelun mukaan. Johtokeskus katsotaan perustetuksi, kun osallistujien roolitus on tehty, viestiliikenneyhteydet on tarkistettu ja tilannekuva on päivitetty. PEL-JOKE:ssa voi tarvittaessa olla mukana esimerkiksi pelastustoimen, poliisin, ensihoidon, sosiaali- ja kriisipäivystyksen, puolustusvoimien tai muun alan asiantuntijoiden toimijoita. PEL-JOKE:n on kyettävä jatkamaan johdonmukaista sekä tehokasta johtamistoimintaa koko tilanteen vaatiman ajan. Näiden lisäksi on pystyttävä järjestämään pelastustoiminnan kannalta tärkeitä tukitoimintoja sekä tilannekohtaisia erikoisresursseja, reservejä ja asiantuntija-apua. (Ruuska 2015b.)

Johtokeskuksen kolme tyypillistä toimintoa suuronnettomuusjohtamisessa ovat tilanteen seuranta ja arviointi, päätökset sekä niiden toimeenpano ja viestintä. Tilanteen seuranta tarkoittaa tilannetietojen kokoamista sekä käsittelyä, tilannekuvan ylläpitämistä ja esittelyä sekä jakelua. Tilanteesta luodaan tilannekartta ja tilanapäiväkirja, joita ylläpidetään tilanteen aikana. Keskeisten yhteistyöviranomaisten kanssa ollaan aktiivisessa yhteydessä, jotta yhteistyöviranomaiset pidetään tietoisina tilannekuvasta ja toteutetuista toimenpiteistä. (Ruuska 2015b.)

Suuronnettomuuden tilannetietoja saadaan alemman tason johtoportailta, yhteistyökumppaneilta, medialta, mahdollisesti kansainvälisiltä järjestöiltä sekä muista eri lähteistä. Tilannetietojen kokoaminen vaatii aktiivista toimintaa ja

erilaisten työkalujen monipuolista käyttöä. Tilanteen seurannasta vastaava antaa ohjeita alajohtoportaille tilannekuvan välittämisestä. Viestintään kuuluvat tilanteesta, sen kehityksestä ja tehdyistä toimenpiteistä tiedottaminen omalle organisaatiolle ja yhteistyöviranomaisille, toimintaohjeiden antaminen kansalaisille sekä uutistiedottaminen medialle. Johtokeskustyöskentelyä havainnollistetaan kuvassa 2. (Ruuska 2015b.)

Kuva 3. Johtokeskustyöskentely (Ruuska 2015b)

3.4 Suuronnettomuus sairaalan näkökulmasta

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme sairaalassa tapahtuvia suuronnettomuuksia sekä sairaalan ulkopuolella tapahtuvista suuronnettomuuksista aiheutuvia toimenpiteitä. Sairaalassa sekä sairaalan ulkopuolella tapahtuvien suuronnettomuuksien tärkeimpiin toimenpiteisiin kuuluu varautuminen. Uhrien käsittely ja hoito ovat merkittävässä asemassa sairaalan ulkopuolisiin suuronnettomuustilanteisiin varautumisessa. Sairaalan näkökulmasta suuronnettomuus on yhtä suuri tai suurempi uhka kuin missä tahansa muussa organisaatiossa. Sairaalan näkökulmasta suuronnettomuustilanteessa korostuu enna-

kointi sekä riskien arviointi, sisäinen ja ulkoinen viestintä, johtaminen ja suuronnettomuussuunnitelman sisältämien toimintaohjekorttien mukaisesti toimiminen, jotta toiminta suuronnettomuustilanteessa olisi tehokasta ja selkeää.

Suuronnettomuustilanteessa esteetön ja nopea toiminta ovat avainasemassa, koska suuronnettomuustilanne voi luoda ylimääräistä liikennettä sairaalan tiloihin. Suuronnettomuustilanteessa paikalle voi saapua toimittajia sekä muita median edustajia. Tämän vuoksi suuronnettomuussuunnitelman mukaisen viestinnän osaaminen on tärkeää. Väärän tiedon jakaminen voi yleistyä hätätilanteesta johtuvan kiireen ja paniikin keskellä. Toimittajat voivat haastatella henkilöstöä ja tämän myötä kriisiviestintäsuunnitelman mukainen käyttäytyminen on tärkeää, jottei kukaan antaisi väärää tietoa medialle. Vääränlainen informaatio voi antaa medialle ja toimittajille täysin väärän kuvan tilanteesta, mikä voi johtaa median vääristyneeseen uutisointiin. Viestinnän osalta on myös tärkeää, että tiedotus sairaalan sisällä vallitsevasta tilanteesta saavuttaa jokaisen henkilöstön jäsenen. (Eloisa 2024.)

Sairaalan näkökulmasta suuronnettomuus on merkittävä uhka, koska sairaalassa on lähtökohtaisesti koko ajan potilaita enemmän tai vähemmän. Potilaat sekä heidän tarpeensa tulee ottaa huomioon suuronnettomuustoiminnassa sekä -suunnittelussa. Sairaalassa on otettava huomioon suuronnettomuustilanteita varten, että kaikki liikkuminen sairaalan sisällä olisi esteetöntä ja sujuvaa. Esimerkiksi hissejä käyttävät tietyt aiemmin sovitut suunnitelman mukaiset yksiköt. Myös potilasvuoteet on mahdollista saada nopeasti liikkeelle. Hissit ovat käytössä tilanteen mukaisesti, mutta tulipalon sattuessa hissien käyttö kielletään. Kiireellisille potilaille on omat hissinsä, joita ei käytetä muissa tilanteissa. Käytössä olevien poistumisteiden ja hätäuloskäyntien tulee olla koko henkilöstön tiedossa. Myös suuronnettomuustilanteessa liikkumisen ja toimimisen tiedostaminen on tärkeää, jotta vältetään riski- ja uhkatekijöitä lisääviltä ruuhkatilanteilta. Suuronnettomuustilanteessa sairaalan henkilöstön täytyy olla tietoinen mahdollisista evakuoinneista ja paikoista, jonne potilaat lähetetään. (Eloisa 2024.)

Sairaalan sisällä on useampi eri yksikkö, joille on laadittu omat toimintaohjekortit sekä toimintamallit suuronnettomuustilanteiden aikaiseen toimintaan. Suuronnettomuustilanteessa eri yksiköiden henkilöstö voi joutua irtautumaan

omista henkilökohtaisista työtehtävistään. Kirurgit, anestesia- ja sairaanhoitajat muodostavat suuronnettomuustilanteessa traumaryhmän. Sairaalan sisällä on erilaisia tukipalveluita, joiden toiminta tulee muuttumaan suuronnettomuustilanteessa. Tällaisia tukipalveluita sairaalan sisällä ovat sairaalahuoltajat, järjestyksenvalvojat ja tekniikka sekä välinehuolto. Näiden työtehtävä- sekä työryhmämuutosten myötä on tärkeää, että toimintaohjekortit pysyvät ajan tasalla ja ne olisivat henkilöstöllä sekä tukipalveluilla tiedossa. (Eloisa 2024.)

Suuronnettomuus voi olla kemikaalionnettomuus tai säteilyonnettomuus, joten sairaalan tulee huolehtia oikeanlaisesta dekontaminaatiosta eli altistuneiden potilaiden puhdistamisesta. Potilaat, jotka tarvitsevat puhdistusta ohjataan triagen kautta puhdistustilaan. Potilaat voivat tulla omin avuin sairaalalle puhdistukseen, jolloin triage-ryhmän on suojauduttava ja varauduttava ohjaamaan kontaminoituneet potilaat pesutilaan. Dekontaminaatioryhmällä sekä triage-ryhmällä tulee olla puhdistuksen yhteydessä suojarusteet; roisketiivis kemikaalisuojapuku, kokonaamari suodattimella, butyylikumikäsineet ja kumisaappaat. Puhdistukset työllistävät sairaalan henkilöstöä yleensä usealla vuorottelevalla työparilla ja puhdistuksen toiminta-aika on 20–30 minuuttia. (Eloisa 2024.)

Puhdistus toteutetaan siten, että potilas riisuu vaatteet, korut ja kellot sekä muut ylimääräiset esineet. Vaatteet laitetaan tiiviisti suljettuun kaksinkertaiseen muovisäkkiin. Potilas suihkutellaan vedellä sekä miedolla saippualla, pesussa ei saa käyttää pesusieniä tai harjoja. Pesun aikana erityistä huomiota kiinnitetään hiusten, korvien, nenän ja nielun huolelliseen pesuun sekä avohaavat tulee huuhtoa ensi tilassa, ennen kuin ne sidotaan. (Eloisa 2024.)

Suuronnettomuustilanteen aikaisessa toiminnassa potilaiden evakuoinnilla on suuri merkitys tehokkaan suuronnettomuustoiminnan kannalta. Erikoistilanteen sattuessa on sairaalalla oltava selvää, mihin sairaalassa olevia potilaita aloitetaan evakuoimaan ja siirtämään. Hätätilanteessa toimintaa nopeuttaa huomattavasti, kun henkilöstö on tietoinen, kuinka toimia ja minne potilaita lähdetään siirtämään. Potilaiden evakuoinnissa on otettava huomioon, että sairaalan tilat ovat esteettömät ja poistumisreitit sekä hätäuloskäynnit ovat käytettävissä, eikä niiden edustalla ole mitään, joka häiritsisi hätäpoistumista

tai potilaiden liikuttelua. Potilaiden vuoteissa on pelastuslakanat, joista hätätilanteessa voidaan potilasta kuljettaa, vaikka hän olisi patjalla. Pelastuslakanoiden ansiosta potilas voidaan kuljettaa turvallisesti portaissa, jos hissit eivät ole käytössä tai ovat ruuhkaantuneet. (Eloisa 2024.)

3.5 Mitä suuronnettomuussuunnitelma pitää sisällään?

Suuronnettomuussuunnitelmassa määritellään organisaation toiminta suuronnettomuustilanteissa. Toiminta on kuvattu suunnitelmassa yleisellä tasolla ja tarkemmat toimintaohjeet saadaan toimintaohjekorteista, jotka on räätälöity kunkin toimenkuvan mukaiseksi. Tässä tapauksessa suuronnettomuussuunnitelma on Eloisan keskussairaaloiden, eli Mikkelin ja Savonlinnan yhteinen, jolloin suunnitelmassa itsessään ei voida käsitellä toimintaa ja menetelmiä yksikkökohtaisella tasolla, vaan suunnitelma on yleistetty. Tarkemmat toimintamenetelmät saadaan suunnitelman mukana olevista yksikkökohtaisista liitteistä ja toimintaohjekorteista. Suuronnettomuussuunnitelma sisältää yleisen osuuden, sekä viestinnän, johtamisen, vastuiden ja toiminnan osuudet.

Eloisan suunnitelmassa käsitellään seuraavia asioita:

- Toiminnan johtaminen, eli organisaation vastuuhenkilöiden toiminta.
- Hälytyskriteerit ja hälytyksen suorittaminen vaiheittain.
- Triage-ryhmän, eli ensiapuryhmän toiminta, sekä tehtävät, potilaiden sijoittelu ja -luokittelu.
- Potilasasiakirjat ja niiden käsittely, sekä potilaiden tunnistaminen.
- Viestintä ja viestiliikenne suuronnettomuustilanteissa, eli ulkoinen- ja sisäinen tiedottaminen.
- Traumaryhmien toiminta, kokoonpano ja tehtävät.
- Sisäisen- ja ulkoisen tiedottamisen vastuut ja toiminta suuronnettomuustilanteen sattuessa.
- Laboratorion toiminta ja vastuut.
- Kuvantamisen toiminta ja potilaiden identifiointi.
- Sairaala-apteekin toiminta ja käytännöt.
- Tukipalvelujen toiminta, eli sairaalahuoltajien, järjestyksenvalvojen, sekä tekniikka- ja välinehuollon toiminta.

- Toiminta kemikaalionnettomuudessa, eli kuinka toimintaa johdetaan, kuka vastaa hälyttämisestä ja tiedottamisesta, sekä kuinka hälyttäminen ja tiedottaminen toteutetaan, ovikontrollin toiminta ja vastuut, dekontaminaatio ja sen toteutus, trauma- ja hoitoryhmien muodostaminen, vastuut ja toiminta, potilaiden sijoittelu kemikaalionnettomuudessa luokittelujen mukaisesti, sekä kemikaalirekisterin käyttö.
- Toiminta säteilyonnettomuudessa, eli hälyttäminen, tehtävät, ilmoittautuminen, varusteet, annos seuranta, hälytysrajat, valmistautuminen, eristyshuoneen ulkopuolinen toiminta, sekä jälkitoimenpiteet kun tilanne on ohi.
- Toimintaohjeen tarkistus ja päivittäminen, eli toimintakorttien tarkistus vuosittain valmiusjohtoryhmän toimesta.

Suuronnettomuussuunnitelman perimmäinen tarkoitus on siis pyrkiä antamaan riittävän laaja kuva organisaation toiminnasta ja toimijoista suuronnettomuustilanteen varalle. Suuronnettomuussuunnitelmien sisällön oikeellisuutta tulisi tarkastella säännöllisin väliajoin ja mahdolliset muutokset organisaation suuronnettomuustoiminnoissa tulisi päivittää suunnitelmaan ja toimintaohjekortteihin mahdollisimman nopeasti. Suuronnettomuustilanteita tulisi myös harjoitella säännöllisesti, jotta suunnitelmien ja toimintaohjekorttien mukaista toimintaa voitaisiin perehdyttää työntekijöille. Harjoittelu on tärkeää myös siksi, että harjoittelu usein paljastaa virallisissa kokouksissa tehtyjen teoriaan perustuvien suunnitelmien ja ohjeiden kehittämis- ja korjaamistarpeita.

4 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Luvussa 4 esittelemme opinnäytetyön toimeksiantajan. Työn toimeksiantaja on Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa. Eloisan alaisuudessa työskentelee n. 7900 sosiaali- ja terveystyöntekijän sekä pelastustoimen ammattilaista. Etelä-Savon hyvinvointialueeseen kuuluu 12 kuntaa, joiden sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluista hyvinvointialue vastaa. Palvelut tuotetaan 133 000 asukkaalle noin 190 toimipisteellä. Hyvinvointialueeseen kuuluvat Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava. (Eloisa s.a.)

Eloisa aloitti toimintansa 1.1.2023 Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Essoten, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän Sosterin, Etelä-Savon pelastuslaitoksen sekä Vaalijalan kuntayhtymän yhdistyessä Etelä-Savon hyvinvointialueeksi. Myös Pieksämäen, Sulkavan ja Rantasalmen sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät uudistuksen myötä hyvinvointialueen vastuulle. Ennen hyvinvointialueen luomista Etelä-Savon alueen kunnat ja kuntayhtymät vastasivat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen järjestämisestä. (Eloisa s.a.)

Essoten ja Sosterin yhdistymisen myötä ajankohtaiseksi tuli myös turvallisuus-suunnittelun uudistaminen yhtenäiseksi ja asianmukaiseksi. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen suunnitelmien päivittäminen ja yhtenäistäminen on Eloisalle tärkeä toiminto tulevaisuutta ajatellen. Etelä-Savon alueen sairaaloiden suuronnettomuussuunnitelmien päivittäminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi on osa hyvinvointialueen luomisen mukana tuomia tarpeita. Suuronnettomuussuunnitelman päivittämisellä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi voidaan välttää toiminnallisia eroavaisuuksia Etelä-Savon hyvinvointialueen keskussairaaloissa ja täten selkeyttää ja tehostaa toimintaa suuronnettomuustilanteissa. (Eloisa s.a.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUSAINEISTO

Luvussa viisi tarkastelemme opinnäytetyön tutkimusmenetelmää eli määrällistä tutkimusta sekä tutkimusaineistoa. Perustelemme tässä osiossa, miksi määrälliseen tutkimukseen päädyttiin ja selvennämme, kuinka tutkimusmenetelmästä saatuja tuloksia analysoitiin. Luvun viisi osiossa 5.1 kuvaillaan opinnäytetyön tutkimismenetelmää, jossa käsittelemme tutkimusmenetelmän peruspiirteitä. Alaluvuissa 5.2, 5.3 ja 5.4 kerromme tutkimuksen toteutuksesta ja sen etenemisestä. Viimeisessä alaluvussa 5.5 avaamme tutkimuksen aineiston analyysimenetelmiä.

5.1 Määrällinen tutkimus

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntausta, joka perustuu tutkimuksen kohteen kuvaamiseen sekä tulkitsemiseen numeroita ja tilastoja hyödyntäen. Määrällisen menetelmäsuun-

tauksen lisäksi tutkimuksessa voidaan käyttää laadullista menetelmäsuuntausta. Laadullisella ja määrällisellä menetelmäsuuntauksella voidaan selittää samoja tutkimuskohteita eri tavoin. Määrällinen tutkimus pyrkii käsittelemään tutkittua kohdetta erilaisten luokitteluiden, syy- ja seuraussuhteiden, vertailuiden ja numeeristen tulosten avulla. Määrällinen tutkimus sisältää useita erilaisia tilastollisia analyysimenetelmiä. (Jyväskylän Yliopiston Koppa 2015.)

Tässä tutkimuksessa päädyttiin käyttämään määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusmenetelmän valinta osoittautui hankalammaksi kuin luultiin, koska tutkimuksessa käytettiin haastatteluja sekä kyselyä. Kysely on yleisesti määrällisen menetelmäsuuntauksen tiedonkeruun työväline ja haastattelu laadullisen menetelmäsuuntauksen. Vaihtoehtoina opinnäytetyön tutkimusmenetelmiksi olivat laadullinen, määrällinen ja tapaustutkimus, joista jokaista olisi ollut mahdollista käyttää opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen tutkimus, koska tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui Eloisa keskussairaaloiden esihenkilöt, joita oli yhteensä 139. Kohderyhmän suuruuden vuoksi henkilökohtaiset haastattelut olivat mahdottomia suorittaa siten, että olisi saatu riittävän tarkka kuva jokaisen toimialan esihenkilöiden näkemyksistä. Tästä syystä pääasialliseksi tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui kysely, jonka myötä tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen tutkimusmenetelmä. Määrällinen tutkimusmenetelmä tukee kyselytutkimusta paremmin kuin laadullinen tutkimusmenetelmä.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Alaluvussa 5.2 esitellään opinnäytetyön tutkimuksen toteutusta käytännössä. Opinnäytetyössä käytettiin määrällistä tutkimusta. Tutkimusprosessi toteutettiin huolellisesti ja aikaa käyttäen. Tutkimusprosessin aikana hankimme empiiristä aineistoa sairaaloiden suuronnettomuussuunnitelmien kehityskohteista. Empiiristä aineistoa hankimme verkkopohjaisella kyselyllä, joka luotiin Webropol-tiedonkeruujärjestelmän avulla. Webropol-kyselyn lisäksi järjestimme haastatteluita, joista keräsimme esihenkilöiden näkemyksiä nykyisestä suuronnettomuussuunnittelun tilanteesta.

Tutkimuksen kohderyhmänä toimivat Eloisan eri toimialojen esihenkilöt. Kohderyhmiin kuului esimerkiksi päivystyksen, tila- ja tukipalveluiden, apteekin,

siivouspalveluiden, välinehuollon ja tilannekeskuksen esihenkilöitä. Kysely suoritettiin anonyymisti, joten kyselyä ei tarkasteltu henkilö- tai kohdekohtaisesti, vaan tutkimusaineisto yhdistettiin kokonaisuudeksi, jolla pystyimme luomaan tilannekatsauksen suuronnettomuussuunnittelun nykytilanteeseen. Kyselyssä keskityttiin suuronnettomuussuunnittelun kehittämiseen, jonka avulla saimme näkemyksiä suuronnettomuussuunnittelun kehitystarpeista sekä työkalut päivittää suuronnettomuussuunnitelma tälle päivälle.

5.3 Kysely

Kyselytutkimus on kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä. Kvantitatiiviselle tutkimusmenetelmälle on tärkeää, että tutkimuksella hankittu aineisto muokataan tilastolliseen muotoon. Perinteisesti kvantitatiivisissa kyselytutkimuksissa kysymysten vastaukset ovat pääasiassa valmiiksi annettuja. Vastausvaihtoehdot voivat olla esimerkiksi numeroidulla asteikolla, jossa käytetään usein joko 3 tai 5 portaista järjestelmää. Valmiit vastausvaihtoehdot hyödyttävät tutkimuksen tekijää, koska tiedon muuttaminen tilastolliseksi on helpompaa, kun vastaukset ovat helposti ryhmitettävissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään analysoimaan ja ymmärtämään tutkimuksen tilastoista ja laskelmista saatuja tietoja. (Laurea Showcase 2023.)

Suoritimme tutkimuksessamme kyselyn, jonka tarkoituksena oli pyrkiä saamaan tarkentavaa tietoa Eloisan suuronnettomuussuunnittelun ja -toiminnan tasosta. Toteutimme kyselyn Webropol-alustalla ja kohdistimme kyselyn Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöille. Kohderyhmäksemme valikoituivat keskussairaaloiden esihenkilöt, koska koimme, ette saisimme heiltä kattavimmat vastaukset sairaaloiden suuronnettomuustoiminnasta. Annoimme kohderyhmällemme vastausaikaa yhdeksän päivää.

5.4 Haastattelu

Leena Muotion (2022) mukaan haastatteluiden huomion kohteena toimivat haastateltavan mielipiteet sekä näkemykset, mutta tarvittaessa eleisiin, ilmeisiin ja muunlaiseen oheisviestintään tulee kiinnittää huomiota. Haastattelu on vapaaehtoista yhteistyötä ja sen luonteeseen kuuluu haastattelijan tai hänen organisaationsa esihenkilön suorittama haastattelun sisällön ja kulun analysointi. (Muotio 2022.)

Suoritimme tutkimuksessamme haastatteluita, jonka tarkoituksena oli pyrkiä saamaan syventävää tietoa esihenkilöiltä Eloisan suuronnettomuussuunnittelusta sekä -suunnitelmasta. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Toteutimme haastattelut Teamsin välityksellä palaverin omaisesti, jossa jokaisen toimialan esihenkilöt tai edustajat kertoivat omat näkemyksensä suuronnettomuussuunnittelun nykytilanteesta. Haastatteluiden kesto oli noin tunti. Anonymisoimme haastateltavat tutkimuksen tulosten analysointiin. Haastatteluissa kävimme myös läpi muuttuneita asioita ja toimintamenetelmiä, joita tulisi päivittää suuronnettomuussuunnitelmaan.

5.5 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on aineiston muokkaamista helpommin tulkittavaksi käsitteelliseksi tai teoreettiseksi materiaaliksi. Aineiston analyysi toteutetaan työhön valitulla tutkimusmenetelmällä. Määrällisen tutkimuksen aineiston käsittely tapahtuu tulosten laskemisella. Aineiston laskemisen voi toteuttaa erilaisilla tilasto-ohjelmilla. Määrällisen tutkimuksen aineiston tilastollisia tunnuslukuja ovat muun muassa keskiarvo, keskihajonta, moodi, frekvenssi, yms. (Tutkijan ABC s.a.)

Määrällisen aineiston analyysi tapahtuu kuvailevalla tilastoanalyysillä ja tilastoihin pohjautuvalla päättelyllä. Tilastollisella päättelyllä tarkoitetaan tutkittavien asioiden tulosten estimaattien laskemista ja tulosten empiiristä yleistystä. Aineiston analysoinnin laskutoimituksissa käytetään deduktiivista päättelyä. Deduktiivisella päättelyllä tarkoitetaan matemaattista laskentaa. Analysoinnin laskutoimituksista poiketen tilastollisessa päättelyssä käytetään induktiivista eli loogista päättelyä, jossa muodostetaan yleisiä johtopäätöksiä havaintojen perusteella. Kuvaileva tilastoanalyysi on tiedon tiivistämiseen ja kuvailuun käytettävä analyysimenetelmä. Kuvailevalla tilastoanalyysillä ei ole tarkoitus tehdä yleistyksiä, vaan sillä pyritään havainnollistamaan analyysin tulokset. Tilastot ovat tutkittavan aiheen tulkinnan apuvälineitä. (Seppola 2023.)

Tässä opinnäytetyössä tulosten analysoinnissa hyödynnettiin kysely- ja raportointisovellus Webropolia sekä Exceliä. Työssä hyödynnetään webropolista

saatua valmiita taulukoita, joissa havainnollistetaan kyselyn tulokset graafisessa muodossa. Kyselyn tuloksia analysoidaan graafisin taulukoin opinnäytetyön luvussa 6.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Luvussa 6 käsitellään opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan Savonlinnan ja Mikkelin keskussairaaloiden esihenkilöille kohdistetun Webropol-kyselyn ja Teams-haastattelujen avulla. Kysely lähetettiin 139 esihenkilölle, joista 23 vastasi kyselyyn. Kyselyn avasi 62 esihenkilöä ja vastaamisen aloitti 31. Prosentuaalisesti kyselyyn vastasi kohderyhmästämme 16,5 %, vastaamisen aloitti 22 % ja kyselyn avasi 44,6 %. Kyselyn tuloksista voidaan havaita, kuinka hyvin keskussairaaloiden esihenkilöt osaavat suuronnettomuustoiminnan ja tietävät suuronnettomuussuunnittelusta. Tuloksista saadaan myös hyvää kehittävää informaatiota siitä, kuinka suuronnettomuustoimintaa ja -suunnittelua tulisi kehittää tulevaisuudessa.

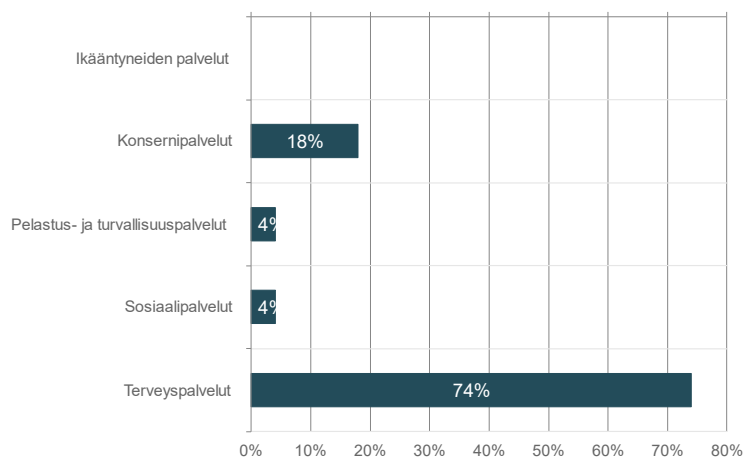
Yleiset kysymykset

Kyselyn ensimmäisessä osiossa käsiteltiin yleisiä kysymyksiä, joilla pyrittiin saamaan selkeyttä kohderyhmän tietoisuuteen suuronnettomuussuunnittelusta ja -toiminnasta. Osiossa kysyttiin vastaajien toimialaa, ammattinimikettä, suuronnettomuussuunnitelmaan perehtymistä, suuronnettomuussuunnitelman sijaintia, sekä sitä, kuinka oman yksikkönsä tulisi olla mukana suuronnettomuussuunnittelussa. Osio sisälsi yhden viisiportaisen valintakysymyksen, kaksi valintakysymystä ja kaksi tekstikenttäkysymystä.

Kuvassa 4 havainnollistetaan kysymyksen ”Millä Eloisan toimialalla työskentelet?” vastauksia graafisella taulukolla.

Millä Eloisan toimialalla työskentelet?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 4. Toimialat.

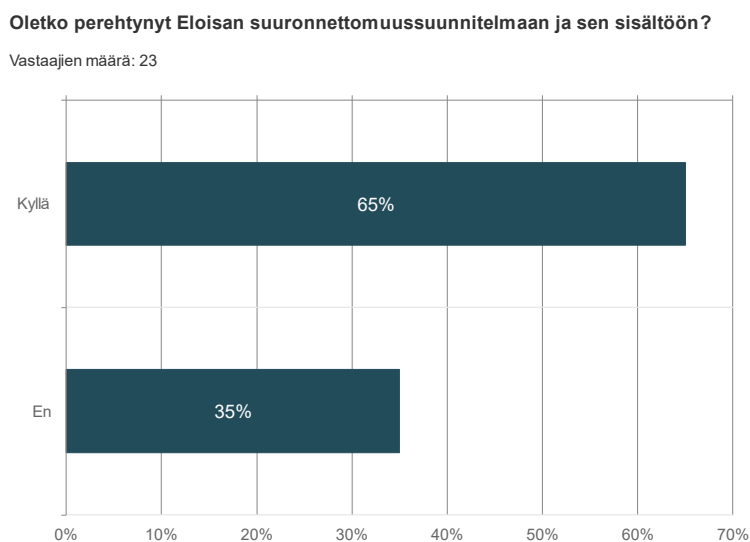
Ensimmäisenä kysymyksenä oli ”Millä Eloisan toimialalla työskentelet?”, jossa käytössä oli viisiportainen valintakysymys. Vastausvaihtoehtoina olivat Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöiden toimialat jaettuna pääkategorioihin: ikääntyneiden palvelut, konsernipalvelut, pelastus- ja turvallisuuspalvelut, sosiaalipalvelut, sekä terveyspalvelut. Kysymyksen tavoitteena oli selvittää vastaajien jakautumista toimialoittain ja saada selville toimialojen halukkuutta avustaa suuronnettomuussuunnittelun ja -toiminnan kehittämisessä.

Vastauksia saimme yhteensä 23 kappaletta. Vastaajista 4 eli 17,4 % kuului konsernipalveluiden alaisuuteen, 1 eli 4,4 % pelastuspalveluiden alaisuuteen, 1 eli 4,3 % sosiaalipalveluiden alaisuuteen ja 17 eli 73,9 % terveyspalveluiden alaisuuteen. Vastaajista kukaan ei kuulunut ikääntyneiden palveluiden alaisuuteen. Kysymyksen tuloksista voimme todeta, että vastaajat koostuivat pääasiassa terveyspalveluiden esihenkilöistä. Vastaukset voidaan nähdä analysoituna kuvassa 4.

Toisena kysymyksenä oli ”Mikä on ammattinimikkeesi?”, joka oli pakollinen tekstikenttävastaus. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajien ammattien jakautumista. Ammattien jakautumisen selvittämisen perimmäisenä tarkoituksena oli saada tietoa siitä, kuinka hyvin kunkin ammatin asiantuntijat ovat tietoisia suuronnettomuussuunnitelmasta ja -toiminnasta. Kysymyksellä pyrittiin avaamaan ensimmäisen kysymyksen vastauksia laajemmin.

Vastaajien ammattinimikkeitä olivat: apteekkari, infektiolääkäri, osastonhoitaja, lääkäri, osastonhoitaja, vs. vastaava palvelusihteeri, esihenkilö, tila- ja tukipalveluhenkilö, hyvinvointikoordinaattori, sairaalafyysikko, palvelualuejohtaja, apulaisosastonhoitaja, osastoylilääkäri, ylilääkäri, ylilääkäri, palveluesihenkilö, palvelupäällikkö, palveluesihenkilö, valmiuspäällikkö, osastonhoitaja, palveluesihenkilö, ensihoitoesimies, sekä apulaislääkäri.

Kuvassa 5 havainnollistetaan kysymyksen ”Oletko perehtynyt Eloisan suuronnettomuussuunnitelmaan ja sen sisältöön” vastauksia graafisella taulukolla.

Kuva 5. Perehtyminen suuronnettomuussuunnitelmaan.

Kolmas kysymys oli ”Oletko perehtynyt Eloisan suuronnettomuussuunnitelmaan ja sen sisältöön?”, joka oli kyllä/ei valintakysymys. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää Eloisan keskussairaaloitten esihenkilöiden tietoisuus suuronnettomuussuunnitelman sisällöstä ja täten myös toiminnasta suuronnettomuustilanteessa.

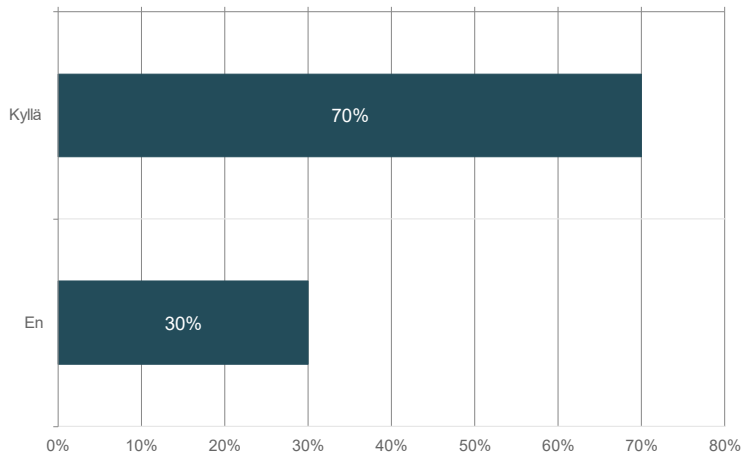
Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” ja ”en”. ”Kyllä” vastauksia oli 15 eli 65,2 % ja ”en” vastauksia oli 8 eli 34,8 %. Tästä voimme päätellä, ettei suuronnettomuussuunnitelmaan ja sen sisältöön ole perehtynyt kuin hieman yli puolet vastaajista. Tämä on hälyttävää, koska jokaisen Eloisan keskussai-

raaloiden esihenkilön asemassa toimivan tulisi olla tietoinen suuronnettomuussuunnitelmasta ja -toiminnasta, toimialueesta tai ammatista riippumatta. Suuronnettomuustilanteiden aikainen toiminta ja strategiat pohjautuvat suuronnettomuussuunnitelmaan ja täten toiminta tilanteen sattuessa voisi olla epäorganisoidunutta ja kaoottista.

Kuvassa 6 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö mistä Eloisan suuronnettomuussuunnitelma löytyy” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö mistä Eloisan suuronnettomuussuunnitelma löytyy?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 6. Suuronnettomuussuunnitelman sijainti.

Neljäntenä kysymyksenä kyselyssä oli ”Tiedätkö mistä Eloisan suuronnettomuussuunnitelma löytyy?”. Tällä kysymyksellä pyrimme selvittämään esihenkilöiden tietoisuutta suuronnettomuussuunnitelman sijainnista. Suuronnettomuussuunnitelman sijainnin tiedostaminen on tärkeää, jotta suunnitelmaan voitaisiin perehtyä jo ennen suuronnettomuustilannetta ja myös mahdollisesti turvautua suunnitelmaan tilanteen aikana.

Vastausvaihtoehtoja kysymyksessä olivat ”kyllä” ja ”en”, joista ”kyllä” vastauksia oli 16 eli 69,6 % ja ”en” vastauksia 7 eli 30,4 %. Vastauksista voimme päätellä, että suurin osa vastaajista on tietoisia suuronnettomuussuunnitelman sijainnista, mutta myös valitettavan suuri osa vastaajista ei ole tietoinen sijainnista. Kaikkien Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöiden tulisi olla tietoisia

suuronnettomuussuunnitelman sijainnista, jotta suunnitelmaan voitaisiin perehtyä ja taata oikeaoppinen toiminta suuronnettomuustilanteissa.

Viidentenä kysymyksenä oli ”Kuinka oman yksikkösi tulisi olla mukana suuronnettomuussuunnittelussa?”, jonka tavoitteena oli selvittää kyselyyn vastanneiden esihenkilöiden tietoisuus oman yksikkönsä osallisuudesta suuronnettomuussuunnitteluun. Kysymyksen vastaus toteutettiin pakollisella tekstikentällä.

Vastaukset olivat suurimmaksi osin kattavia ja suurin osa vastanneista esihenkilöistä selvästikin tietävät yksikkönsä toiminnan suuronnettomuussuunnittelussa. Kysymykseen oli vastattu myös muutama kappale ”en tiedä” vastauksia, jotka ovat hälyttäviä, koska esihenkilöiden tulisi olla tietoisia oman yksikkönsä toiminnasta suuronnettomuussuunnitelman luonnissa ja päivittämisessä, jotta suuronnettomuussuunnitelmassa olisi asianmukainen ja oikeaoppinen tieto kyseisen yksikön toiminnasta suuronnettomuustilanteessa. Yksiköiden yhteistyössä suuronnettomuussuunnitelmien päivittämisessä on ollut selvästikin aikaisemmin puutteita, jonka vuoksi monet suunnitelmassa olleet tiedot ovat olleet vanhentunutta.

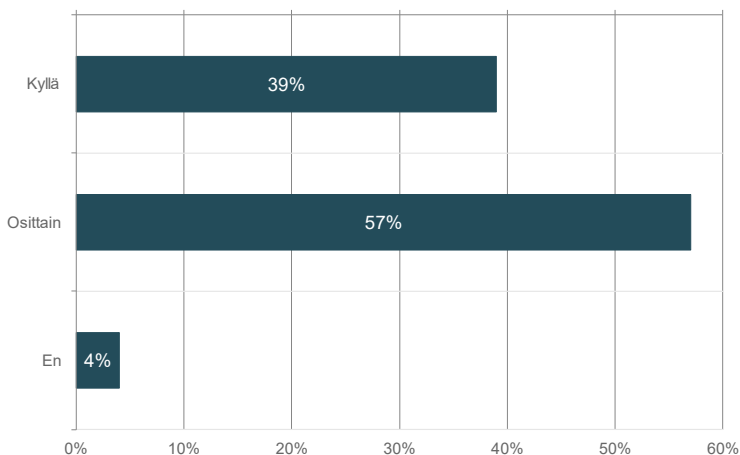
Viestintä

Kyselyn toisessa osiossa käsiteltiin suuronnettomuusviestinnän kokonaisuutta. Osion tavoitteena oli saada tietoisuutta organisaation viestintävälineiden ja suunnitelmien tasosta ja toimivuudesta, sekä esihenkilöiden viestinnän osaamisen tasosta. Osiossa kysyttiin viestintävästuiden ja -välineiden osaaamista, viestintävälineiden helppokäyttöisyyttä, suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessin hoitamista, viestinnän harjoittelun tärkeyttä, väärän tiedon leviämisen välttämistä yleisellä- ja henkilökohtaisella tasolla, sekä kehittämiskohteita organisaation suuronnettomuusviestinnässä. Osio sisälsi 3 valintakysymystä, 2 kolmeportaista valintakysymystä ja 2 tekstikenttäkysymystä.

Kuvassa 7 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö Eloisan viestintävästuut ja välineet?” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö Eloisan viestintävastuut ja välineet?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 7. Viestintävastuut ja välineet.

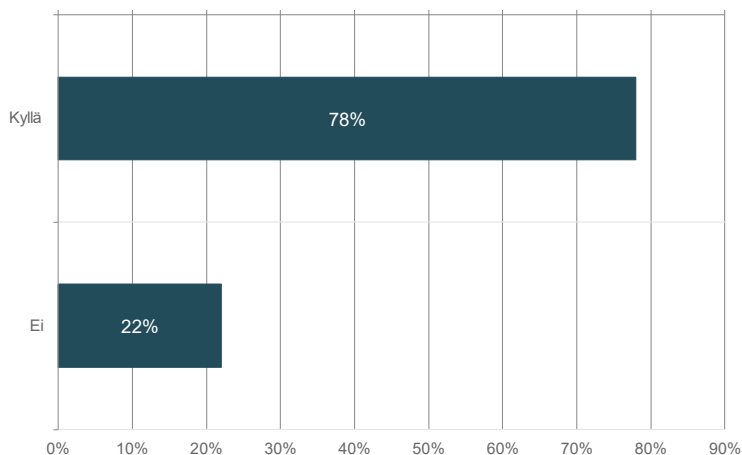
Kyselyn viestinnän osion ensimmäisenä kysymyksenä oli ”Tiedätkö Eloisan viestintävastuut ja -välineet?”. Kysymyksellä pyrittiin saamaan selville esihenkilöiden viestinnän osaaminen. Viestintä on tärkeässä asemassa organisaatiossa suuronnettomuustilanteen sattuessa. Viestinnän tärkeys johtuu informaation kulkeutumisesta toimijalta toiselle, joka luo tilanteessa järjestystä ja toimintaa voidaan toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti.

Kysymys oli kolmiportainen valintakysymys, jossa vastausvaihtoehtoja olivat ”Kyllä”, ”Osittain” ja ”Ei”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 9 eli 39 %, ”Osittain” vastauksia oli 13 eli 56,5 % ja ”En” vastauksia 1 eli 4,4 %. Vastauksista voidaan päätellä, että organisaation esihenkilöt ovat pääasiassa tietoisia viestintävastuista ja -välineistä, mutta myös aukkoja tietoisuudessa on. ”En” vastauksia oli kuitenkin vain yksi, joten voimme todeta, että asiat ovat suhteellisen hyvällä tasolla.

Kuvassa 8 havainnollistetaan kysymyksen ”Ovatko viestintävälineet helpokäyttöisiä?” vastauksia graafisella taulukolla.

Ovatko viestintävälineet helppokäyttöisiä?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 8. Viestintävälineiden helppokäyttöisyys.

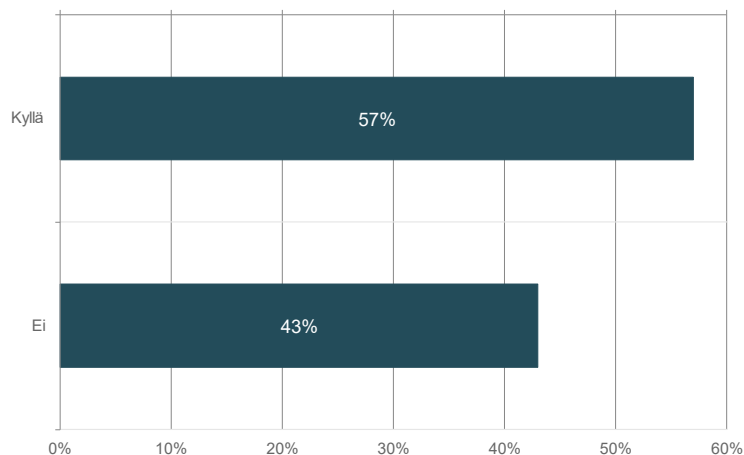
Toisena kysymyksenä viestinnän osiossa oli ”Ovatko viestintävälineet helppokäyttöisiä?”, jossa tarkoituksena oli selvittää viestintävälineiden käytön helppous ja täten niiden tehokkuus suuronnettomuustilanteen sattuessa.

Kysymyksessä oli käytössä ”Kyllä” ja ”Ei” vastausvaihtoehdot, joista ”Kyllä” vastauksia oli 18 eli 78 % ja ”Ei” vastauksia 5 eli 22 %. Vastauksista voimme todeta viestintävälineiden olevan pääasiassa helppokäyttöisiä, mutta myös muutamille ne tuottavat ongelmia. Tähän voitaisiin vaikuttaa suoraan esihenkilöille järjestettävillä koulutuksilla viestintävälineistä ja niiden toiminnasta.

Kuvassa 9 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö, kuinka suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi hoidetaan” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö, kuinka suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi hoidetaan?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 9. Suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi.

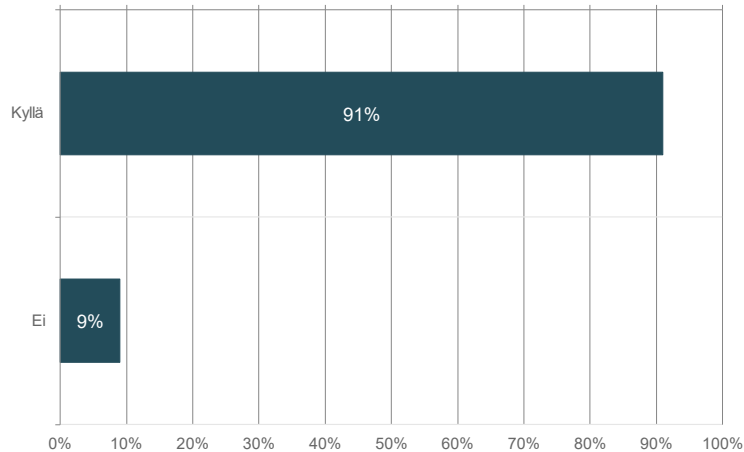
Kolmantena kysymyksenä viestinnän osiossa oli ”Tiedätkö, kuinka suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi hoidetaan?”. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää esihenkilöiden tietoisuutta suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessin kulusta. Viestinnän tärkeys nousee suureen asemaan suuronnettomuustilanteissa, joissa viestinnän avulla ohjataan koko toimintaa.

Vastausvaihtoehtoina olivat ”Kyllä” ja ”Ei”. Kysymykseen vastasi ”Kyllä” 13 eli 56,5 % ja ”Ei” 10 eli 43,5 %. Vastauksista voidaan todeta, että noin puolet organisaation esihenkilöistä ovat tietoisia suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessista. Liian suuri määrä vastanneista esihenkilöistä kokee, ettei tiedä kuinka suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi toimii. Tietoisuutta tulisi lisätä koulutuksilla organisaation suuronnettomuusviestinnästä, jotta suuronnettomuustilanteen sattuessa viestintä voisi olla sujuvaa ja tehokasta.

Kuvassa 10 havainnollistetaan kysymyksen ”Olisiko mielestäsi tärkeää harjoitella suuronnettomuustilanteiden viestintää enemmän?” vastauksia graafisella taulukolla.

Olisiko mielestäsi tärkeää harjoitella suuronnettomuustilanteiden viestintää enemmän?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 10. Viestinnän tärkeys.

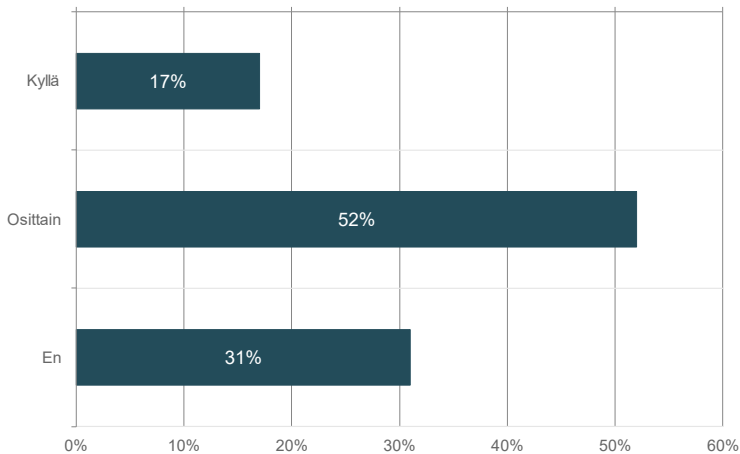
Viestinnän osion neljäs kysymys oli ”Olisiko mielestäsi tärkeää harjoitella suuronnettomuustilanteiden viestintää enemmän?”. Kysymyksellä oli tarkoituksena saada tietoa harjoittelun tärkeydestä ja vastausten perusteella järjestää mahdollisia harjoituksia tulevaisuudessa.

Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”Kyllä” ja ”Ei”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 21 eli 91,3 % ja ”Ei” vastauksia 2 eli 8,7 %. Vastauksista voidaan todeta, että tarvetta suuronnettomuustilanteiden viestinnän harjoittelulle olisi.

Kuvassa 11 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö kuinka välttää väärän tiedon leviäminen suuronnettomuustilanteissa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö kuinka välttää väärän tiedon leviäminen suuronnettomuustilanteissa?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 11. Väärän tiedon leviäminen.

Viidentenä kysymyksenä viestinnän osiossa oli ”Tiedätkö kuinka välttää väärän tiedon leviäminen suuronnettomuustilanteissa?”, jonka tarkoituksena oli saada tietoa esihenkilöiden osaamisen tasosta dis- ja misinformaation parissa. Väärän tiedon leviämisen estäminen on tärkeää etenkin organisaation ulkoisen suuronnettomuusviestinnän kohdalla, koska median saama väärä informaatio voi johtaa paniikkiin ja kaaokseen.

Kysymyksessä oli kolme vastausvaihtoehtoa, jotka olivat ”Kyllä”, ”Osittain” ja ”En”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 4 eli 17,4 %, ”Osittain” 12 eli 52,2 % ja ”En” 7 eli 30,4 %. Vastauksista voidaan päätellä, että suurin osa vastaajista tietää vain osittain, kuinka väärän tiedon leviämiseltä voidaan välttyä. Myös suuri osa vastaajista ei tiedä, kuinka väärän tiedon leviämiseltä voitaisiin välttyä. Vastausten tuloksien perusteella mis- ja disinformaatiota käsitteleville viestinnän koulutuksille olisi tarvetta.

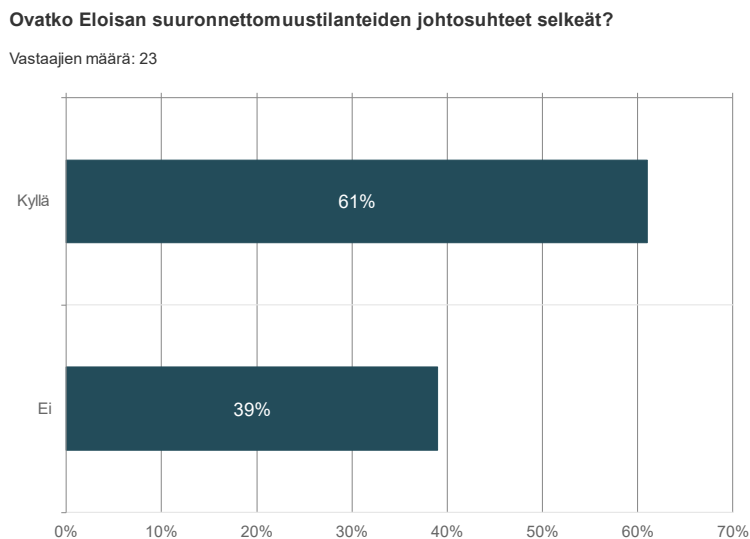
Viestinnän osion kuudentena kysymyksenä oli ”Kuinka voit ehkäistä väärän tiedon levittämistä henkilökohtaisella tasolla?”, joka oli pakollinen tekstikenttä-vastaus. Kysymyksellä oli tarkoitus saada tietoa organisaation esihenkilöiden toiminnasta väärän tiedon välttämiseksi. Vastanneet esihenkilöt olivat pääasiassa sitä mieltä, että ohjeita noudattamalla ja selkeällä kommunikoinnilla voidaan välttää väärän tiedon leviämistä.

Seitsemäntenä kysymyksenä viestinnän osiossa oli ”Millaisia kehittämiskoh- teita näet Eloisan suuronnettomuusviestinnässä?”, joka oli pakollinen teksti- kenttäkysymys. Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää organisaation esihenkilöi- den näkemyksiä suuronnettomuusviestinnän kehittämiseksi. Vastanneista esi- henkilöistä suurin osa ei osannut sanoa, miten organisaation suuronnetto- muusviestintää voitaisiin kehittää. Muutama vastaaja kuitenkin totesi, että li- sää harjoittelua ja koulutuksia tarvittaisiin, jotta suuronnettomuusviestinnän taso voitaisiin pitää riittävän korkealla.

Johtaminen

Kyselyn kolmannessa osiossa selvitimme suuronnettomuustilanteiden johta- miseen liittyviä asioita, kuten suuronnettomuustilanteiden johtosuhteet ja joh- tamisen taso suuronnettomuustilanteessa. Johtamisosio sisälsi kaksi valinta- kysymystä.

Kuvassa 12 havainnollistetaan kysymyksen ”Ovatko Eloisan suuronnetto- muustilanteiden johtosuhteet selkeät?” vastauksia graafisella taulukolla.

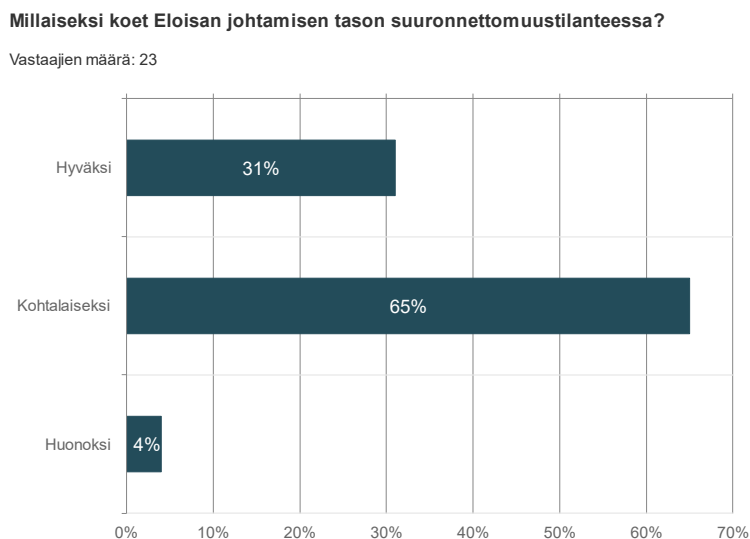
Kuva 12. Johtosuhteiden selkeys.

Johtamisen osion ensimmäinen kysymys oli ”Ovatko Eloisan suuronnetto- muustilanteiden johtosuhteet selkeät?”. Kysymyksen tavoitteena oli selvittää vastanneiden esihenkilöiden tietämys organisaation johtosuhteista ja selvittää

onko johtosuhteiden selkeyttämislle tarvetta. Johtosuhteet ovat oleellisia tiedostaa, jotta suuronnettomuustilanteiden toiminnassa voitaisiin toimia luotettavasti organisaation johtajien ja esimiesten alaisuudessa.

Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”Kyllä” ja ”Ei”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 14 eli 60,9 % ja ”Ei” vastauksia 9 eli 39,1 %. Vastauksista voidaan todeta, että yli puolet vastanneista esihenkilöistä kokee organisaation suuronnettomuustilanteiden johtosuhteiden olevan selkeät, mutta myös liian suuri osa vastaajista on sitä mieltä, etteivät johtosuhteet ole riittävän selkeät. Johtosuhteiden tulisi olla kaikille organisaation esihenkilöille täysin selkeät, jotta suuronnettomuustoiminta voitaisiin pitää luotettava ja tehokkaana. Tämän vuoksi olisikin tärkeää selkeyttää johtosuhteita esimerkiksi koulutusten ja organisaation sisäisten tiedotteiden välityksellä.

Kuvassa 13 havainnollistetaan kysymyksen ”Millaiseksi koet Eloisan johtamisen tason suuronnettomuustilanteessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Kuva 13. Johtamisen taso.

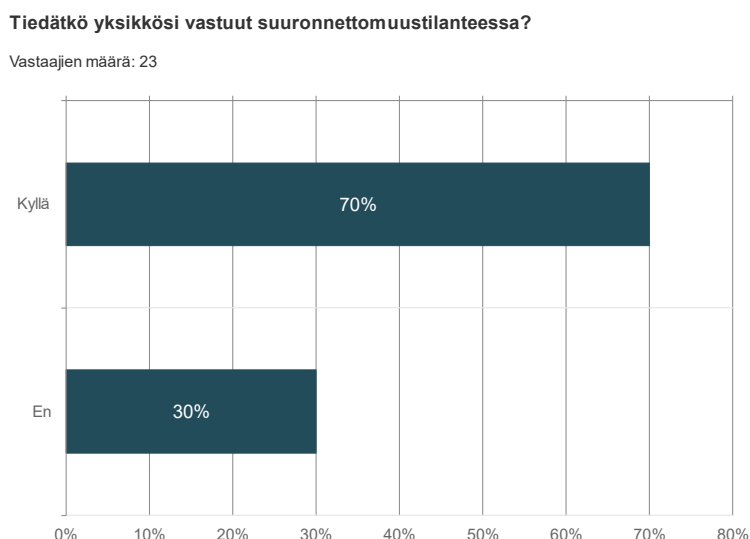
Johtamisosion toisessa kysymyksessä selvitimme, millaiseksi vastaaja kokee Eloisan johtamisen tason suuronnettomuustilanteessa. Kysymys oli kolmiporainen valintakysymys, joka sisälsi vastausvaihtoehdot ”Hyväksi”, ”Kohtalaiseksi” ja ”Huonoksi”, joista ”Hyväksi” vastauksia oli 7 eli 31 %, ”Kohtalaiseksi” 15 eli 65 % ja ”Huonoksi” 1 eli 4 %. Vastausten perusteella Eloisan

johtamisen taso suuronnettomuustilanteissa on enemmistön mukaan vähintään kohtalaista. Suuronnettomuustilannejohtamiseen liittyvät kehittämistoimet voivat saada enemmistön kokemaan johtamisen tason hyväksi.

Vastuut

Kyselyn neljännessä osiossa selvitimme eri yksiköiden vastuuta suuronnettomuustilanteissa, esihenkilöiden toimintaa ja vastuuta sekä vastuualueita suuronnettomuustilanteissa. Vastuuosio sisälsi kolme kaksiportaista valintakysymystä, jotka sisälsivät vastausvaihtoehdot ”Kyllä” tai ”En”.

Kuvassa 14 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö yksikkösi vastuut suuronnettomuustilanteessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

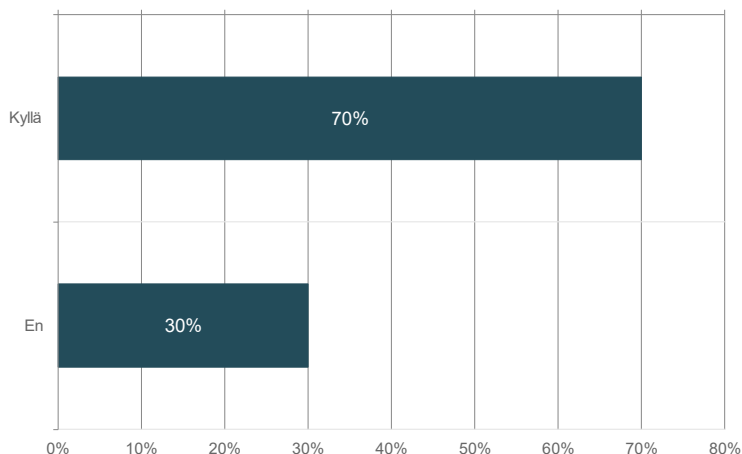
Kuva 14. Yksikön vastuut.

Vastuuosion ensimmäisessä kysymyksessä selvitimme tietävätkö vastaajat oman yksikkönsä vastuut suuronnettomuustilanteessa. Kysymys oli kaksiportainen valintakysymys, jossa vastausvaihtoehtoina olivat ”Kyllä” ja ”En”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 16 eli 69,6 % ja ”En” vastauksia 7 eli 30,4 %. Vastausten perusteella vastuualueiden tiedostamisessa on kehitettävää, jotta jokaisella yksiköllä olisi omat vastuunsa tiedossa. Yksiköiden vastuiden tietoisuutta voitaisiin lisätä esimerkiksi lisäkoulutuksella tai -perehdytyksellä kyseiseen aihealueeseen. Koulutukseen tulisi panostaa, koska yksiköiden vastuut ovat tärkeä osa isoa suuronnettomuustilanteen kokonaisuutta.

Kuvassa 15 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö esihenkilöiden toiminnan ja vastuut suuronnettomuustilanteessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö esihenkilöiden toiminnan ja vastuut suuronnettomuustilanteessa?

Vastaajien määrä: 23

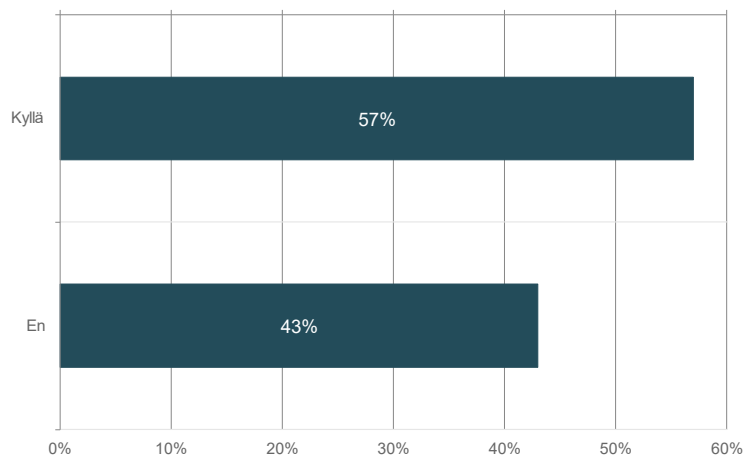
Kuva 15. Esihenkilöiden toiminta ja vastuut.

Vastuuosion toisessa kysymyksessä selvitimme, tietävätkö vastaajat esihenkilöiden toiminnat sekä vastuut suuronnettomuustilanteessa. Kysymys oli kaksiportainen, jossa oli vastausvaihtoehdot ”Kyllä” ja ”En”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 16 eli 69,6 % ja ”En” vastauksia oli 7 eli 30,4 %. Tästä voimme päätellä, että enemmistö vastaajista on tietoisia, miten esihenkilöiden toiminnat ja vastuut jakautuvat eri yksiköissä Eloisan organisaatiossa. Vaikka enemmistö vastaajista tiesi esihenkilöiden toiminnat ja vastuut, lisäkoulutus aiheesta saisi myös loput noin kolmasosan vastaajista tietoisuuteen kyseisistä aiheista.

Kuvassa 16 havainnollistetaan kysymyksen ”Tiedätkö vastualueesi suuronnettomuustilanteessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Tiedätkö vastualueesi suuronnettomuustilanteesta?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 16. Vastualueet.

Vastuuosion kolmannessa kysymyksessä selvitimme tietävätkö vastaajat vastualueensa suuronnettomuustilanteesta. Kysymys oli kaksiportainen valintakysymys, jossa olivat vastausvaihtoehdot ”Kyllä” tai ”En”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 13 eli 56,5 % ja ”En” vastauksia oli 10 eli 43,5 %. Vastausten perusteella tilanne on hälyttävä, koska noin puolet vastaajista eivät tiedä omaa vastuualuettaan suuronnettomuustilanteesta. Tästä voidaan päätellä, että koulutus tai perehdytys suuronnettomuustilanteen vastuualueisiin liittyen olisi tärkeää. Suuronnettomuustilanteen sattuessa on tärkeää, että yksiköiden esihenkilöt ovat tietoisia omista vastuualueistaan, jotta yksiköiden henkilöstö pystyy toimimaan asianmukaisesti.

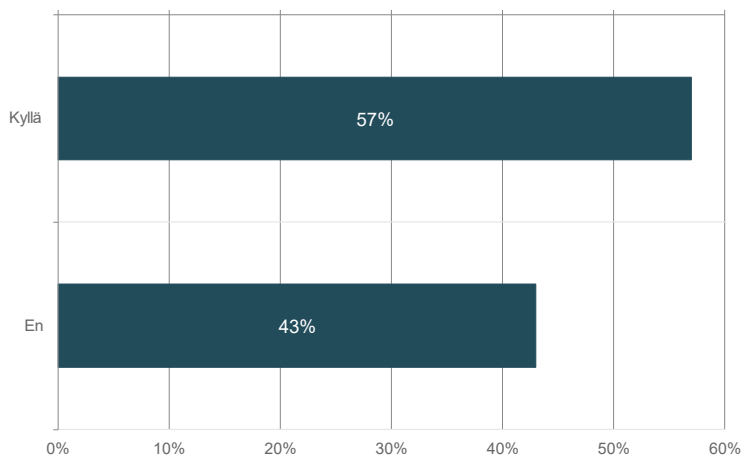
Harjoittelu

Kyselyn viidennessä osiossa selvitimme suuronnettomuusharjoituksiin liittyviä asioita, kuten osallistumista harjoituksiin, miten harjoitukset ovat onnistuneet, harjoitellaanko tilanteita riittävästi ja kuinka usein harjoituksia olisi hyvä järjestää. Harjoitteluosio sisälsi kolme valintakysymystä ja yhden tekstikenttäkysymyksen.

Kuvassa 17 havainnollistetaan kysymyksen ”Oletko osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen? Jos olet, niin milloin?” vastauksia graafisella taulukolla.

Oletko osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen? Jos olet, niin milloin? (vuositarkkuudella)

Vastaajien määrä: 23

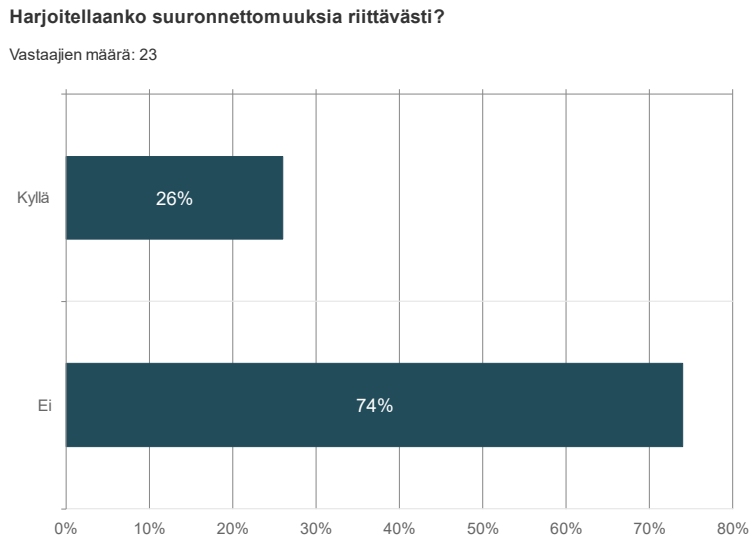
Kuva 17. Suuronnettomuusharjoitukseen osallistuminen.

Suuronnettomuusharjoitteluosiossa ensimmäisessä kysymyksessä selvitimme, onko vastaaja osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen ja milloin harjoitus on pidetty vuositarkkuudella. Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”Kyllä” ja ”En”. Vastaukset jakautuivat siten, että ”Kyllä” vastauksia oli 13 eli 57 % ja ”En” vastauksia oli 10 eli 43,5 %. ”Kyllä” vastanneet kirjoittivat myös tekstikenttään vuositarkkuudella, milloin vastaaja on osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen. Vastausten perusteella enemmistö on osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen noin 10 vuoden sisällä, joista muutamat lähivuosina ja osa 2000-luvun alussa tai aiemmin. Vastausten perusteella suuronnettomuusharjoituksiin osallistumisen aktiivisuus vaihteli vastaajien kesken. Tulevaisuudessa suuronnettomuusharjoitusten pitämisessä on kehitettävää ja tällaisia harjoituksia tulisi järjestää säännöllisesti.

Suuronnettomuusharjoitteluosiossa toisessa kysymyksessä selvitimme mikä on ollut onnistunutta suuronnettomuusharjoituksissa ja mikä ei. Kysymys toteutettiin pakollisena tekstikenttäkysymyksenä. Vastausten perusteella suuronnettomuusharjoituksia ei ole pidetty tarpeeksi, koska enemmistö vastaajista ei ole osallistunut tai eivät muista harjoituksista mitään. Vaikka enemmistölle suuronnettomuusharjoituksista ei ollut jäänyt muistiin mitään, kuitenkin muutama vastaaja koki hyvän johtamisen johtaneen onnistumisiin. Myös käytännön toteutus koettiin onnistuneeksi. Pääsääntöisesti vastausten perusteella

myös suuronnettomuusharjoituksissa on kehitettävää useammalla osa-alueella ja erilaisia suuronnettomuusharjoituksia tulisi järjestää säännöllisesti.

Kuvassa 18 havainnollistetaan kysymyksen ”Harjoitellaanko suuronnettomuuksia riittävästi?” vastauksia graafisella taulukolla.

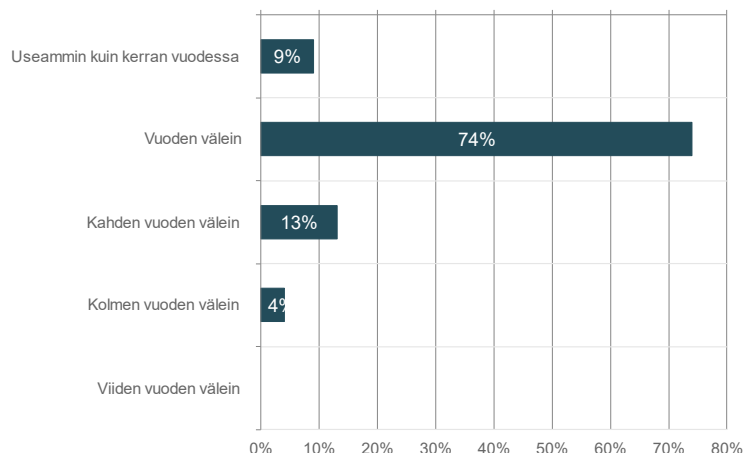
Kuva 18. Suuronnettomuuksien harjoittelu.

Suuronnettomuusharjoitteluosiossa kolmannessa kysymyksessä selvitimme, harjoitellaanko suuronnettomuuksia riittävästi. Kysymys oli kaksiportainen valintakysymys, jossa vastausvaihtoehdot olivat ”Kyllä” tai ”Ei”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 6 eli 26,1 % ja ”Ei” vastauksia oli 17 eli 73,9 %. Vastausten perusteella selkeästi enemmistön mukaan suuronnettomuusharjoituksia ei harjoitella riittävästi. On tärkeää järjestää erilaisia suuronnettomuusharjoituksia, koska ne simuloivat oikeita suuronnettomuustilanteita. Suuronnettomuusharjoitukset opettavat toimimaan suuronnettomuustilanteessa. Tästä osiosta selkeänä kehittämisen kohteena on säännöllinen suuronnettomuusharjoitusten järjestäminen.

Kuvassa 19 havainnollistetaan kysymyksen ”Kuinka usein mielestäsi olisi hyvä harjoitella suuronnettomuustilanteita?” vastauksia graafisella taulukolla.

Kuinka usein mielestäsi olisi hyvä harjoitella suuronnettomuustilanteita?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 19. Suuronnettomuustilanteiden harjoittelun määrä.

Suuronnettomuusharjoitteluosiossa neljäntenä kysymyksenä oli kuinka usein vastaajien mielestä olisi hyvä harjoitella suuronnettomuustilanteita. Kysymys oli viisiportainen valintakysymys, joista vastaajat vastasivat neljään vaihtoehtoon. Vastausvaihtoehtoja olivat ”Useammin kuin kerran vuodessa”, ”Vuoden välein”, ”Kahden vuoden välein”, ”Kolmen vuoden välein” ja ”Viiden vuoden välein”. ”Useammin kuin kerran vuodessa” vastauksia oli 2 eli 8,7 %, ”Vuoden välein” vastauksia oli 17 eli 73,9 %, ”Kahden vuoden välein” vastauksia oli 3 eli 13,0 % ja ”Kolmen vuoden välein” vastauksia oli 1 eli 4,4 %. Vastausten perusteella enemmistö vastaajista kertoi haluavansa harjoitella suuronnettomuustilanteita säännöllisesti kerran vuodessa tai useammin. Tämän perusteella kehitysehdotuksena on aiemmin jo mainittu suuronnettomuusharjoitusten säännöllinen järjestäminen, esimerkiksi vuoden välein.

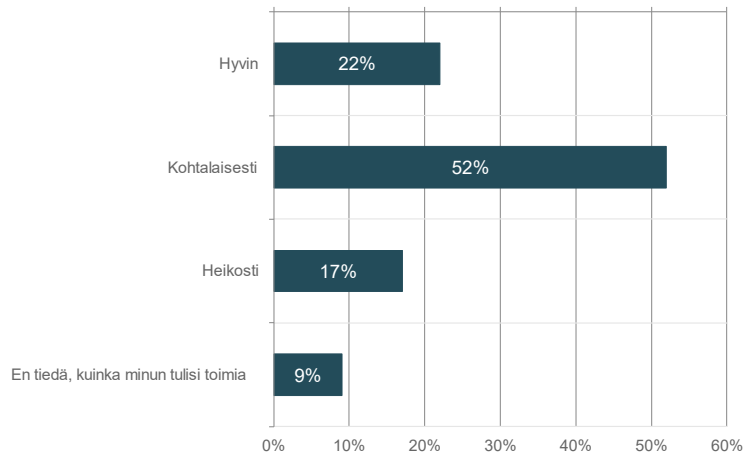
Toiminta

Kyselyn kuudennessa osiossa selvitimme suuronnettomuustilanteiden tehtäviä, toimintaprosesseja sekä kokemuksia toimintaohjekorteista. Osio sisälsi neljä valintakysymystä ja kolme tekstikenttäkysymystä.

Kuvassa 20 havainnollistetaan kysymyksen ”Kuinka hyvin koet osaavasi toimia suuronnettomuustilanteen sattuessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Kuinka hyvin koet osaavasi toimia suuronnettomuustilanteen sattuessa?

Vastaajien määrä: 23

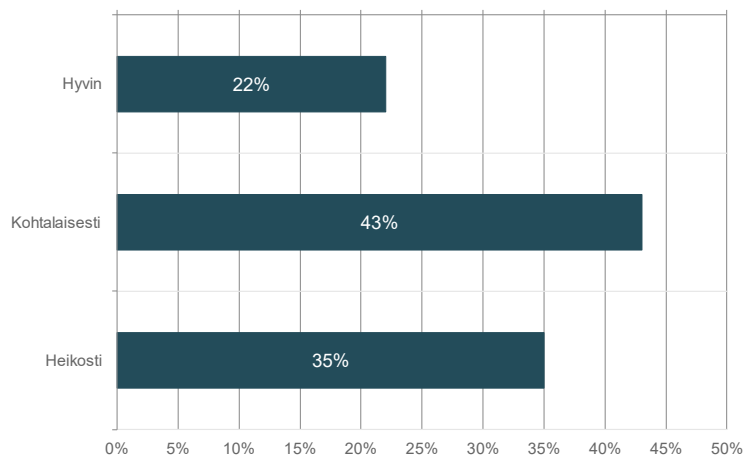
Kuva 20. Toimiminen suuronnettomuustilanteessa.

Toimintaosion ensimmäisessä kysymyksessä selvitimme kuinka hyvin vastaajat kokevat osaavansa toimia suuronnettomuustilanteissa. Kysymys oli neliportainen valintakysymys, jonka vastauksissa oli hajontaa. Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”Hyvin”, ”Kohtalaisesti”, ”Heikosti” ja ”En tiedä, kuinka minun tulisi toimia”. ”Hyvin” vastauksia oli 5 eli 21,7 %, ”Kohtalaisesti” vastauksia oli 12 eli 52,2 %, ”Heikosti” vastauksia oli 4 eli 17,4 % ja ”En tiedä, kuinka minun tulisi toimia” vastauksia oli 2 eli 8,7 %. Vastausten perusteella suuronnettomuussuunnittelussa on kehitettävää myös tällä osa-alueella, koska noin neljäsosa vastanneista kokee, etteivät he osaa toimia suuronnettomuustilanteissa. Suuronnettomuustilanteissa toimimiseen tulisi saada selkeyttä, esimerkiksi koulutuksella ja sisäisellä ohjeistuksella.

Kuvassa 21 havainnollistetaan kysymyksen ”Kuinka hyvin tiedät tehtäväsi ja toimintaprosessin suuronnettomuustilanteessa?” vastauksia graafisella taulukolla.

Kuinka hyvin tiedät tehtäväsi ja toimintaprosessin suuronnettomuustilanteessa?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 21. Tehtävät ja toimintaprosessit.

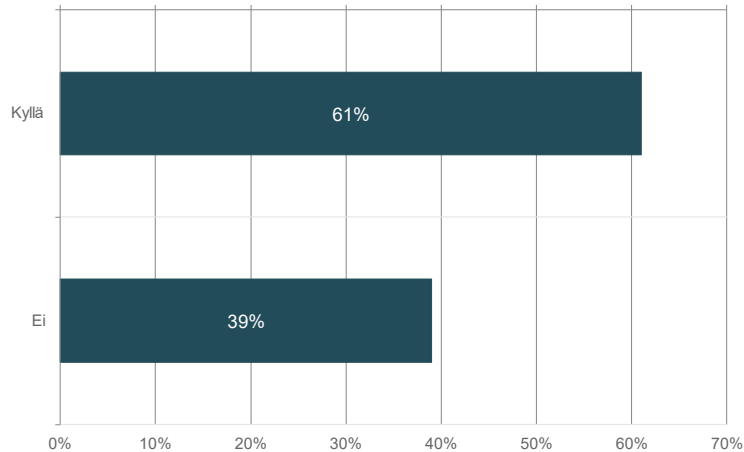
Toimintaosion toisessa kysymyksessä selvitimme kuinka hyvin vastaajat tietävät tehtävänsä ja toimintaprosessinsa suuronnettomuustilanteissa. Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli ”Hyvin”, ”Kohtalaisesti” ja ”Heikosti”, joista ”Hyvin” vastauksia oli 5 eli 21,7 %, ”Kohtalaisesti” vastauksia oli 10 eli 43,5 % ja ”Heikosti” vastauksia oli 8 eli 34,8 %. Vastausten perusteella noin kolmasosa ei koe tietävänsä tehtäviään ja toimintaprosessejaan, joka on hälyttävää. Tulevaisuuden suuronnettomuussuunnittelussa tehtäviin ja toimintaprosesseihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta henkilöstö voisi toimia tehokkaasti suuronnettomuustilanteessa.

Toimintaosion kolmannessa kysymyksessä selvitimme, millaista kokemusta vastaajilla on toimintaohjekorteista. Kysymys toteutettiin pakollisena tekstikenttävastauksena. Enemmistö vastaajista kertoo tutustuneensa toimintaohjekortteihin tai olleensa mukana laatimassa niitä. Osalla vastaajista ei kuitenkaan ollut minkäänlaista kokemusta toimintaohjekorteista. Vastausten perusteella toimintaohjekorteissa on kehitettävää ja niiden tärkeyttä suuronnettomuustilanteissa tulisi painottaa tulevaisuudessa. Osa vastaajista kuitenkin oli sitä mieltä, että toimintaohjekortit ovat olleet selkeät ja käytännölliset.

Kuvassa 22 havainnollistetaan kysymyksen ”Onko yksikköosi tehty suuronnettomuustoimintakortti?” vastauksia graafisella taulukolla.

Onko yksikköosi tehty suuronnettomuustoimintakortti?

Vastaajien määrä: 23

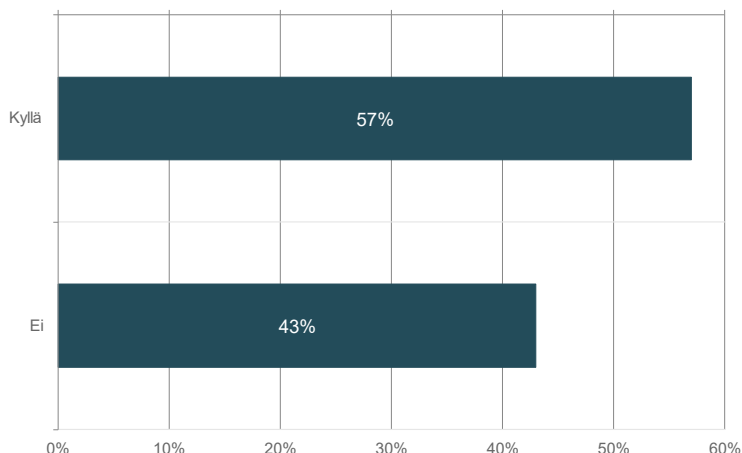
Kuva 22. Yksikköjen suuronnettomuustoimintakortit.

Toimintaosion viidennessä kysymyksessä selvitimme, onko vastanneiden yksiköihin tehty suuronnettomuustoimintakortti. Kysymyksessä oli kaksi vastausvaihtoehtoa, jotka olivat "Kyllä" ja "Ei", joista "Kyllä" vastauksia oli 14 eli 61 % ja "Ei" 9 eli 39 %. Tästä voi päätellä, että tälläkin osa-alueella olisi kehitettävää. Toimintaohjekortit ovat tärkeä apuväline suuronnettomuustilanteissa toimiessa. Tämän myötä olisi tärkeää, että organisaation jokaisessa yksikössä olisi omat toimintaohjekortit, joilla voidaan taata selkeä ja tehokas toiminta suuronnettomuustilanteen sattuessa.

Kuvassa 23 havainnollistetaan kysymyksen "Ovatko toimintaohjekortit toimivia? Jos ei, niin mitä kehitettävää niissä on?" vastauksia graafisella taulukolla.

Ovatko toimintaohjekortit toimivia? Jos ei, niin mitä kehitettävää niissä on.

Vastaajien määrä: 23

Kuva 23. Toimintaohjekorttien toimivuus ja niiden kehitettävyyden.

Toimintaosion kuudennessa kysymyksessä selvitimme ovatko toimintaohjekortit toimivia ja, jos eivät ole, niin mitä kehitettävää niissä on. Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli "Kyllä" ja "Ei", joista "Kyllä" vastauksia oli 13 eli 56,5 % ja "Ei" vastauksia oli 10 eli 43,5 %. Kysymyksessä "Ei" vastanneita pyydettiin perustelemaan vastauksensa ja perusteluista nousi esiin seuraavia asioita: toimintaohjekortit tarvitsisivat selkeämmän ulkoasun ja tehtävänjaon. Myös toimintaohjekorttien päivittämisessä on ollut puutteita. Osa vastaajista vastasi myös, etteivät tiedä tai tunne asiaa tai eivät osaa sanoa.

Toimintaosion seitsemännessä kysymyksessä selvitimme, miksi on tärkeää toimia toimintaohjekorttien mukaisesti suuronnettomuustilanteessa. Kysymys toteutettiin pakollisena tekstikenttävastauksena. Vastaajien mukaan on tärkeää toimia toimintaohjekorttien mukaisesti, jotta toiminta olisi järjestelmällistä ja hallittua, selkeää sekä tehokasta. Vastaajien mielestä toimintaohjekortit luovat selkeät pelisäännöt henkilöstölle.

Toimintaosion viimeisessä kysymyksessä selvitimme, miten vastaajat toimisivat suuronnettomuustilanteen sattuessa, jotta Eloisan toiminta pysyy tehokkaana ja toimivana. Kysymys toteutettiin pakollisena tekstikenttävastauksena.

Enemmistö oli sitä mieltä, että suuronnettomuustilanteen sattuessa tulisi toimia ohjeiden ja toimintaohjekorttien mukaisesti. Vastaajien mukaan suuronnettomuustilanteissa tulisi myös pyrkiä selkeään viestintään.

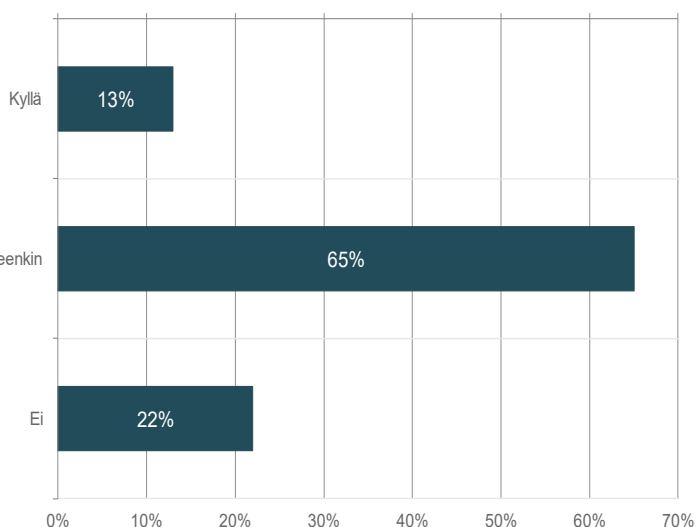
Avoimet kehittämiskysymykset

Kyselyn viimeisessä osiossa selvitettiin avoimia kehittämiskysymyksiä, jotka koskivat suuronnettomuussuunnittelun onnistuneisuutta sekä suuronnettomuussuunnitelman ja -toiminnan kehittämistarpeita. Avoimien kehittämiskysymysten osio sisälsi kaksi valintakysymystä ja yhden tekstikenttäkysymyksen.

Kuvassa 24 havainnollistetaan kysymyksen ”Onko Eloisan suuronnettomuussuunnittelu onnistunutta? Perustele vastauksesi” vastauksia graafisella taulukolla.

Onko Eloisan suuronnettomuussuunnittelu onnistunutta? Perustele vastauksesi.

Vastaajien määrä: 23

Kuva 24. Suuronnettomuussuunnittelun onnistuneisuus.

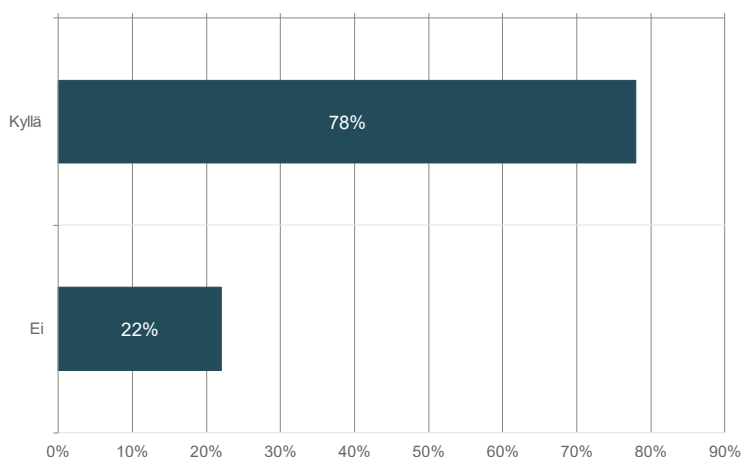
Avoimien kehittämiskysymysten ensimmäisessä kysymyksessä selvitimme vastaajilta, kuinka onnistunutta Eloisan suuronnettomuussuunnittelu on. Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli ”Kyllä”, ”Jokseenkin” ja ”Ei”. ”Kyllä” vastauksia oli 3 eli 13,1 %, ”Jokseenkin” vastauksia oli 15 eli 65,2 % ja ”Ei” vastauksia oli 5 eli 21,7 %. Kysymyksessä oli myös tekstikenttäosio, johon vastaaja pystyi

perustelevaan vastaustaan. Vastaajien mukaan suuronnettomuussuunnitelmassa sekä viestinnässä olisi parannettavaa ja suuri osa vastaajista ei ollut tietoinen suuronnettomuussuunnittelun tasosta. Kuitenkin osan vastaajista mielestä suuronnettomuussuunnittelu on selkeää. Harjoittelu, tiedottaminen ja toimintaohjekortit aiheuttivat ristiriitaisia näkemyksiä.

Kuvassa 25 havainnollistetaan kysymyksen ”Koetko, että suuronnettomuussuunnitelmassa / -toiminnassa olisi jotain kehittämistarpeita? Jos kyllä, niin mitä?” vastauksia graafisella taulukolla.

Koetko, että suuronnettomuussuunnitelmassa-toiminnassa olisi jotain kehittämistarpeita? Jos kyllä, niin mitä?

Vastaajien määrä: 23

Kuva 25. Suuronnettomuussuunnitelman ja -toiminnan kehittämistarpeet.

Avoimien kehittämiskysymysten toisen kysymyksen mukaan suuronnettomuussuunnitelmassa olisi enemmistön mukaan kehitettävää. Kysymyksen vastausvaihtoehtoina oli ”Kyllä” ja ”Ei”, joista ”Kyllä” vastauksia oli 18 eli 78,3 % ja ”Ei” vastauksia oli 5 eli 21,7 %. Pyysimme vastaajia kertomaan tekstikenttäsiooon mahdollisista kehittämistarpeista. Kehittämistarpeiksi koettiin suuronnettomuussuunnitelman säännöllinen päivittäminen, harjoitusten lisääminen, tiedotuksen ja viestinnän selkeys, yhteistyö sairaaloiden ja sidosryhmien välillä, uuden organisaation kokemuksen puute ja ohjeiden kertaus sekä -saatavuus. Vastanneiden perusteella Eloisan suuronnettomuussuunnitelmassa ja -suunnittelussa on laajalla osa-alueella kehittämiskohteita.

Kyselyn viimeisenä kysymyksenä oli vapaamuotoinen tekstikenttä, johon vastaaja pystyi jättämään kehitysehdotuksia suuronnettomuustoimintaan liittyen. Tähän kysymykseen vastasi viisi henkilöä, joista kolme olivat tyhjiä ja kaksi kehitysehdotusta. Kehitysehdotukset koskivat suuronnettomuustoimintaan liittyvien koulutusten laatua ja määrää sekä suuronnettomuusohjeistuksen näkyvyyden lisäämistä arjessa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Luvussa 7 ja sen alaluvuissa esittelemme sekä käsittelemme opinnäytetyössä syntyneitä johtopäätöksiä. Johtopäätösten avulla vastaamme alaluvussa 7.1 ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: Millainen Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanne on? Alaluvussa 7.2 vastaamme toiseen tutkimuskysymykseen: Millaisia kehittämiskohteita Eloisan suuronnettomuussuunnittelussa on? Johtopäätökset tehdään opinnäytetyön teoriaosuuksien pohjalta vastataksemme tutkimuskysymyksiimme. Alaluvussa 7.3 arvoimme opinnäytetyön luotettavuutta. Opinnäytetyön luotettavuutta arvioidaan laadulliseen tutkimukseen kuuluvien työhön soveltuvien kriteereiden avulla. Luotettavuuden arvioinnilla pyritään tunnistamaan ja tuomaan esille työn mahdollisia epäkohtia ja heikkouksia.

7.1 Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanne

Alaluvussa 7.1 käsitellään johtopäätöksiä Eloisan esihenkilöiden näkemyksistä suuronnettomuussuunnittelua ja -toimintaa kohtaan. Johtopäätökset on vedetty Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöille toteuttamamme kyselyn tuloksista. Kyselyn tuloksia on vertailtu organisaation suunnitelmiin. Johtopäätöksillä voidaan vastata tutkimuskysymykseemme ”Millainen on Eloisan suuronnettomuussuunnittelun nykytilanne”. Kyselyllämme pyrimme saamaan vastauksia suuronnettomuussuunnittelun ja -toiminnan tasoon kokonaisuudessaan. Suurimmiksi aihealueiksi nostimme kyselyssämme viestinnän, johtamisen, vastuut, harjoittelun ja toiminnan. Tavoitteena kyselyllä oli saada kehitysehdotuksia tämänhetkiseen suuronnettomuussuunnitteluun ja -toimintaan. Myös vapaat sanat suuronnettomuussuunnitelman kehittämisestä antoivat hyvän kuvan siitä, millainen hyvän ja toimivan suuronnettomuussuunnitelman tulisi olla.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että Eloisan suuronnettomuussuunnittelu ja -toiminta ovat tällä hetkellä kohtalaisella tasolla, mutta myös parantamisen varaa olisi ja useita kehitysehdotuksia nousikin esille kyselymme vastauksissa. Yleisesti Eloisan esihenkilöiden tietämys suuronnettomuussuunnittelusta ja -toiminnasta ovat kohtalaisella tasolla. Vastanneista suurin osa tuntui tietävän toiminnan joko hyvin tai kohtalaisesti, mutta myös valitettavan moni ei tiennyt toiminnasta juurikaan mitään. Suuronnettomuuskoulutuksilla voitaisiin saada esihenkilöille lisää tietoisuutta suuronnettomuustoiminnasta ja -suunnittelusta. Koulutuksen lisäämisestä saadulla tiedostuksen tason nousulla voitaisiin vaikuttaa myös merkittävästi suuronnettomuustilanteiden aikaiseen toimintaan ja niihin varautumiseen.

Eloisan keskussairaaloitten esihenkilöille suorittamamme kyselyn ja heidän kanssaan käytyjen Teams-palaverien avulla saimme hyvän kuvan organisaation suuronnettomuussuunnittelun nykyisestä tilanteesta. Seuraavien vastausten perusteella voimme todeta Eloisan suuronnettomuussuunnittelun ja -toiminnan olevan pääasiassa onnistunutta:

- Suuri osa kyselyyn vastanneista sanoi perehtyneensä Eloisan suuronnettomuussuunnitelmaan ja olevansa tietoinen Eloisan suuronnettomuussuunnitelman sijainnista.
- Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että viestintävälineet olivat helppokäyttöisiä.
- Vastanneet olivat hyvin yhteneväisin aattein sitä mieltä, että väärän tiedon leviämistä henkilökohtaisella tasolla voidaan välttää noudattamalla ohjeistuksia.
- Yksikkönsä vastuut tiesi suurin osa vastanneista.
- Esihenkilöiden toiminnasta ja vastuista tietoisia oli suurin osa vastaajista.
- Suuronnettomuusharjoituksissa onnistunutta vastaajien mielestä oli johtaminen.
- Vastanneiden mielestä suuronnettomuuksia olisi hyvä harjoitella kerran vuodessa.
- Toimintaohjekorteista aikaisempia kokemuksia oli usealla vastanneella esihenkilöllä, koska he olivat olleet itse luomassa kyseisiä ohjeistuksia.
- Suurimman osan vastaajista yksiköihin on luotu toimintaohjekortti.

- Toimintaohjekorttien mukainen toiminta oli monen mielestä tärkeää, jotta voitaisiin toimia niin sanotuilla ”yhteisillä pelisäännöillä”.
- Suuri osa vastaajista kokee, että suuronnettomuustilanteen sattuessa on tärkeää toimia ennalta määriteltyjen ohjeiden mukaisesti, jotta organisaation toiminta pysyisi tehokkaana ja toimivana.

Vaikka vastauksien perusteella Eloisan nykyinen suuronnettomuussuunnittelu ja -toiminta ovat pääasiassa hyvällä tasolla, löytyy niistä kuitenkin kehittämisskohteita. Vastausten perusteella osittain onnistunutta oli:

- Suurin osa vastaajista myönsi olevan vain osittain tietoinen Eloisan viestintävastuista ja -välineistä.
- Suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessista tietoisia oli vain hieman yli puolet vastaajista.
- Vastanneiden mukaan Eloisan suuronnettomuustilanteiden johtosuhteet ovat suurimmaksi osin selkeät, mutta niitä tulisi vielä selkeyttää lisää.
- Johtamisen taso organisaatiossa koettiin suurimmaksi osin kohtalaiseksi, mutta parantamisen varaa olisi.
- Omat vastuualueet suuronnettomuustilanteessa tiedostettiin kohtalaisesti.
- Suuronnettomuusharjoituksiin aiemmin osallistuneita oli hieman yli puolet vastaajista.
- Suurin osa vastanneista kokee osaavansa toimia suuronnettomuustilanteen sattuessa kohtalaisesti.
- Tehtävänsä ja toimintaprosessin tiedostaminen oli kohtalaista tai heikkoa suurimman osan vastaajien mielestä.
- Toimintaohjekortit koettiin yleisesti toimiviksi, mutta monen mielestä niitä sietäisi myös päivittää useammin.
- Vastanneet esihenkilöt kokevat Eloisan suuronnettomuussuunnittelun olevan jokseenkin onnistunutta, mutta parantamisen varaa olisi suunnittelun yhteistyöprosessissa.

Lopuksi vastauksista nousi esille tutkimuksen kannalta tärkein osa-alue, eli ne asiat, jotka eivät ole olleet onnistunutta Eloisan suuronnettomuussuunnittelussa ja -toiminnassa. Puutteellisia, kehittämistä kaipaavia asioita olivat kyselyn vastausten perusteella seuraavat asiat:

- Harva vastaajista oli tietoinen siitä, kuinka yksikkönsä tulisi olla mukana suuronnettomuussuunnittelussa.
- Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että suuronnettomuustilanteiden viestintää tulisi harjoitella enemmän.
- Väärän tiedon leviämistä välttymisessä oli suuria aukkoja, koska vastanneista suurin osa oli joko osittain tietoinen tai ei tiennyt laisinkaan väärältä tiedolta välttymisen toimintamenetelmiä.
- Kehittämiskohteina Eloisan suuronnettomuusviestinnässä nousi esiin harjoittelun puute, jonka mukaan suuronnettomuusviestintää tulisi harjoitella enemmän.
- Suuronnettomuusharjoituksissa epäonnistunutta vastaajien mielestä oli viestintä.
- Vastaajien mielestä suuronnettomuuksia ei harjoitella riittävän usein.
- Enemmistö vastaajista kokee, että suuronnettomuussuunnitelmassa ja -toiminnassa olisi kehitettävää muun muassa tiedonjako ja osallistuminen sekä suunnitelman päivittäminen asianmukaiseksi.

7.2 Eloisan suuronnettomuussuunnitelman kehittämiskohteet

Alaluvussa 7.2 käsitellään johtopäätöksiä haastatteluista ja kyselystä saatujen tulosten perusteella. Haastatteluiden ja kyselyn tuloksista ilmeni valitettavan suuri määrä erilaisia kehittämistarpeita ja niitä ilmeni kyselyn jokaisella osalla alueella. Kehittämisehdotukset on luotu opinnäytetyön teoriaosuuksien perusteella. Kehittämisehdotuksissa esitetään, miten suuronnettomuussuunnitelmaa voitaisiin kehittää paremmaksi ja selkeämmäksi kokonaisuudeksi sekä päivittää sisältö vastaamaan nykyaikaa. Uudistettu suuronnettomuussuunnitelma olisi henkilöstölle selkeä ja tehokas apuväline suuronnettomuustilanteisiin.

Kyselystä selvisi, että perehdyttämisessä on kehittämistarpeita, koska vastaajien mukaan 15 eli 65 % oli perehtynyt suuronnettomuussuunnitelmaan sekä sen sisältöön ja 35 % ei ollut perehtynyt suunnitelmaan ollenkaan. Perehdyttämiseen tulisi löytyä organisaatiolle sopiva menetelmä, jolla pystytään lisäämään henkilöstön tietoisuutta suuronnettomuussuunnitelman sisällöstä. Kyselyn seuraavasta kysymyksestä ilmeni, että perehdyttämisen kehittämisen kohteena on myös suuronnettomuussuunnitelman sijainnista ohjeistaminen. 16 eli

70 % vastaajista tiesi mistä suunnitelma löytyy, mutta 7 eli 30 % ei tiennyt missä suuronnettomuussuunnitelmaa pidetään.

Viestinnän osalta selvisi, että Eloisan viestinnässä on kehittämistarpeita useammalla osa-alueella. Tieto Eloisan viestintävastuista ja -välineistä jakoi vastauksia siten, että 9 eli 39 % tiesi vastuut sekä välineistön ja loput vastaajista osittain tai ei ollenkaan. Viestintävastuut ja -välineet tulisi perehdyttää henkilöstölle paremmin, jotta suuronnettomuustilanteiden aikainen viestintä olisi tehokasta ja asianmukaista. Selvitimme samassa kyselyosiossa myös ovatko viestintävälineet helppokäyttöisiä, josta vastaukset jakoutuivat siten, että 18 eli 78 % vastasivat kyllä ja 5 eli 22 % ei. Tämän jakauman perusteella viestintävälineiden käyttöön liittyen tarvittaisiin lisää koulutusta. Tietoisuussuuronnettomuustilanteiden viestintäprosessista jakautui siten, että puolet tiesi, kuinka prosessi toimii ja puolet ei. Tämän perusteella tälläkin osa-alueella tarvittaisiin kehitystarpeita, joilla tietoisuus toimintatavoista saataisiin henkilöstön tietoon. Tietoisuutta toimintatavoista saataisiin kehitettyä esimerkiksi koulutuksilla, jotka keskittyvät viestintäprosessiin suuronnettomuustilanteissa. Tästä seuraavana kysymyksenä olikin suuronnettomuusviestinnän harjoittelun tärkeys, johon enemmistö (91 %) vastasi, että heidän mielestään olisi tärkeää harjoitella suuronnettomuustilanteiden viestintää enemmän. Väärän tiedon levittäminen suuronnettomuustilanteissa jakoi vastauksia siten, että enemmistö tiesi vähintään osittain, kuinka vältetään väärän tiedon leviäminen, mutta 31 % ei tiennyt kuinka väärän tiedon leviämistä voidaan välttää. Tekstikenttäkysymyksessä selvitimme myös, kuinka väärän tiedon levittämistä voidaan ehkäistä ja vastauksissa nousi esille hyviä kommentteja. Vastaajien mielestä väärän tiedon levittämistä pystytään ehkäisemään viestinnän ohjeita noudattamalla ja omien viestintävastuidensa tiedostamisella. Viestintäosion viimeisessä kysymyksessä nousi esille erilaisia kehittämiskohteita Eloisan suuronnettomuusviestinnässä, joissa mainittiin harjoitusten puute ja tehtävienjaon epäselvyys sekä viestintätaitojen puute. Eloisan olisi kannattavaa järjestää harjoituksia ja koulutusta suuronnettomuusviestinnän osalta, jossa käytäisiin läpi aiemmin esille nousseita asioita sekä pystyttäisiin kehittämään viestintävälineiden käyttöä ja yleisesti viestintätaitoja.

Kyselyn johtamiseen liittyvässä osiossa ilmeni myös erilaisia kehitystarpeita. Esimerkiksi suuronnettomuustilanteiden johtosuhteiden selkeydestä vastaukset jakoutuivat, että 14 eli 61 % olivat sitä mieltä, että johtosuhteet ovat selkeät ja 9 eli 39 % vastasivat, että johtosuhteet ovat epäselvät. Toisena asiana johtamisosiossa selvitimme, millaiseksi vastaaja kokee Eloisan johtamisen tason suuronnettomuustilanteessa. 22 eli 96 % vastasi, että vähintään kohtalaiseksi ja 1 eli 4 % koki johtamisen tason huonoksi. Voidaan todeta, että johtamisen taso on enemmistön mielestä vähintään kohtalaista. Eloisan johtamista ja sen tasoa tulisi kehittää aiheeseen liittyvillä koulutuksilla.

Vastuut-osiossa ilmeni vastuualueisiin liittyviä kehityskohteita. Selvitimme esihenkilöiden tietoisuutta oman yksikkönsä vastuista suuronnettomuustilanteissa. Tämä jakautui siten, että 16 eli 70 % tiesivät yksikkönsä vastuut ja 7 eli 30 % eivät tieneet yksikkönsä vastuista. Sama jakauma oli myös seuraavassa kysymyksessä, jossa tarkasteltiin tietääkö vastaaja esihenkilöiden toimintaa ja vastuuta suuronnettomuustilanteessa. Vastuu-osiossa nousi esille myös, että oman vastualueen tietäminen suuronnettomuustilanteessa jakoi vastaajien mielipiteitä. Vastaajista 13 eli 57 % koki tietävänsä oman vastuualueensa ja 10 eli 43 % koki olevansa tietämättömiä vastuualueestaan. Esihenkilöiden tulisi olla tietoisia yksikkönsä vastuista sekä vastuualueista. Esihenkilöiden tietoisuutta vastuualueista voidaan kehittää koulutuksilla ja toimialajohtajien toteuttamalla alaisten perehdyttämisellä.

Suuronnettomuusharjoituksiin liittyen selkeä kehitystarve on harjoitusten lisääminen ja säännöllistäminen. Vastanneista noin puolet (57 %) on aiemmin osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen vähintään kerran, osa useamman kerran. Vastanneista 74 % oli sitä mieltä, että suuronnettomuuksia harjoitellaan liian harvoin. Selvitimme myös, kuinka usein olisi hyvä harjoitella suuronnettomuustilanteita, johon enemmistö (74 %) vastasi vuoden välein, joka viittaa siihen, että henkilöstö haluaisi harjoitella suuronnettomuustilanteita säännöllisesti. Selvitimme mikä on ollut onnistunutta aiemmissa suuronnettomuusharjoituksissa ja mikä ei ole ollut. Vastausten perusteella enemmistö ei osannut sanoa tai ei muistanut harjoitukseen liittyviä asioita, mutta viestintä nousi esiin yhtenä osa-alueena, joka ei ollut onnistunutta. Voidaan siis todeta, että suuronnettomuusharjoitusten kulkua ja sisältöä olisi hyvä kehittää.

Suuronnettomuustilanteessa toimimiseen liittyen ilmeni erilaisia kehitystarpeita toimintaosion vastausten perusteella. Yleisesti toimiminen suuronnettomuustilanteessa jakoi vastaajien kesken mielipiteitä. Vastaajista 74 % koki vähintään osaavansa toimia kohtalaisesti, 17 % heikosti ja 9 % ei tiennyt kuinka tulisi toimia. Suuronnettomuustilanteessa toimimisen tulisi olla kaikille selvillä, jotta toiminta tällaisessa poikkeustilanteessa olisi tehokasta. Vastausten perusteella vastaajien tietämys omista tehtävistä ja toimintaprosesseista suuronnettomuustilanteessa aiheuttaa huolta ja selviä kehittämiskohteita. Vain 22 % vastaajista tiesi hyvin tehtävänsä ja toimintaprosessinsa, 43 % tiedosti asiat kohtalaisesti ja 35 % heikosti. Tästä voimme päätellä, että tehtäviin ja toimintaprosesseihin liittyen henkilöstön tulisi olla enemmän tietoisia ja varmoja omista tehtävistään. Vastausten perusteella toimintaohjekortteihin liittyviä kehittämistarpeita on selvästi niihin perehdyttäminen ja tutustuminen sekä säännöllinen kertaaminen. Vastauksista ilmeni, että osalla vastaajista ei ole kokemusta toimintaohjekorteista, vaikka toimintaohjekortit ovat tärkeä työväline suuronnettomuustilanteissa. Toimintaohjekortteihin liittyen toisena kehittämiskohteena olisi tehdä jokaiseen yksikköön oma suuronnettomuustoimintakortti tai saada henkilöstö tietoiseksi kyseisestä toimintakortista. Vastausten perusteella 61 % vastaajista tiesi, että omaan yksikköön on tehty suuronnettomuustoimintakortti ja 39 % vastaajista koki, ettei yksikköön ole tehty toimintakorttia. Vastaajien mielipiteet toimintaohjekorttien toimivuudesta osoittivat, että osalla esihenkilöistä ei ole kokemusta toimintaohjekorteista tai he kokevat toimintaohjekorttien tarvitsevan päivitystä. Vastausten perusteella 57 % mielestä toimintaohjekortit olivat toimivia ja 43 % mielestä ne eivät ole toimivia. Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että toimintaohjekorttien mukainen toiminta on tärkeää suuronnettomuustilanteessa, koska toimintaohjekortit takaavat selkeän ja tehokkaan toiminnan tällaisissa poikkeustilanteissa. Tämän takia olisi tärkeää, että toimintaohjekortit olisivat jokaisessa yksikössä tiedossa, jotta toiminta olisi selkää ja tehokasta. Vastaajat olivat myös yksimielisiä, siitä kuinka toimia suuronnettomuustilanteen sattuessa pitääkseen organisaation toiminnan tehokkaana ja toimivana. Enemmistö vastasi tähän kysymykseen kuuntelemalla ja toimimalla ohjeiden tai toimintaohjekorttien mukaisesti. Toimintaohjekortteihin liittyen suurin kehityskohde on saada henkilöstö tietoiseksi yksikkönsä toimintaohjekorteista ja niiden sisällöstä.

Avoimien kehittämiskysymysten vastausten perusteella kehittämistarpeita olisi suuronnettomuussuunnitelman säännöllinen päivittäminen, harjoitusten lisääminen, tiedotuksen ja viestinnän selkeys, yhteistyö sairaaloiden ja sidosryhmien välillä, uuden organisaation kokemuksen puute ja ohjeiden kertaus sekä -saatavuus. Vastaajista 78 % oli sitä mieltä, että suuronnettomuussuunnitelma ja -toiminnassa on kehittämistarpeita. Vastausten jakautuminen kysymyksessä ”Onko Eloisan suuronnettomuussuunnittelu onnistunut?” herättää huomiota ja konkretisoi kehitystyön tarvetta. Kysymykseen vastanneista vain 13 % oli sitä mieltä, että Eloisan suuronnettomuussuunnittelu on onnistunut, 65 % jokseenkin onnistunut ja 22 % ei onnistunut.

7.3 Luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuus koostuu reliabiliteetista ja validiteetista. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuutta, eli tulosten tarkkuutta. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli sitä kuinka onnistunut tutkittavan aiheen mittarointi on. (Vilka 2021.)

Pyrimme luomaan kyselystämme helposti selkeän ja helposti lähestyttävän, jotta voisimme saada mahdollisimman paljon vastauksia. Jaoimme kysymykset omiin aihealueisiinsa ja järjestelimme kysymykset siten, että ne olisivat loogisessa järjestyksessä kyselyssä. Kysymysten järjestelyllä pyrimme tekemään kyselystä sellaisen, että siihen olisi mukava vastata ja ettei vastaajan mielenkiinto loppuisi kesken kyselyn.

Kyselyä luodessamme kehitelimme ensin suuren liudan kysymyksiä, joista Eloisan yhteyshenkilöidemme ja viestintäpäällikön kanssa valitsimme parhaat ja muokkasimme ne parempaan muotoon. Kyselyn rungon valmistumisen jälkeen käytimme kyselyä vielä kertaalleen tarkastettavana viestintäpäälliköllä, jonka jälkeen laitoimme kyselyn sähköpostitse kohderyhmällemme. Kyselyyn valittiin kohderyhmäksi Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöt, koska koimme, että esihenkilön asemassa toimivilta saisimme enemmän tietoa irti suuronnettomuussuunnittelusta ja -toiminnasta. Kohdehenkilöitä, eli Eloisan keskussairaaloiden esihenkilöitä oli 139 ja heistä 23 vastasi kyselyymme. Vastaajien määrä jäi reilusti tavoitellusta 40 vastaajasta, mutta syyksi voidaan olettaa huono ajankohta kyselyn järjestämiselle. Vastaajien määrään saattoi vaikuttaa

myös kysymysten paljous. Määrän vähäisyys voi vaikuttaa tutkimuksen uskottavuuteen, mutta etenkin kyselyn tekstikenttien vastausten perusteella voimme kuitenkin olettaa vastaajien tehneen kyselyn parhaan tietämyksensä mukaan.

Suorittamamme kyselyn tulokset vastasivat tavoitteisiimme. Teimme tarkoituksella kyselystämme suurimmaksi osin pakollisen, koska koimme saavamme kyseisellä menetelmällä enemmän vastauksia vaikeisiinkin kysymyksiin. Saimme tekstikenttäkysymyksiin kattavia vastauksia, joiden avulla meidän oli helppo tulkita Eloisan suuronnettomuussuunnittelun ja -toiminnan nykytilannetta ja sen kehittämistä. Kyselyn tulokset olivat pääsääntöisesti hyvin samantlaisia ja vain muutamassa kysymyksessä oli suurempaa hajontaa vastauksissa. Täten voimme olettaa tutkimuksen luotettavuuden eli reliabiliteetin ja validiteetin olevan riittävät.

Pyrimme tutkimuksessamme siihen, että tutkimuksen tulokset olisivat helposti ymmärrettäviä ja luotettavia. Myös tuloksista tehdyt johtopäätökset pyrittiin luomaan sellaiseen muotoon, että niistä olisi helppo sisäistää asiat ja ymmärtää tutkimuksen tulosten luotettavuus. Tutkimuksemme luotettavuutta paransivat useat erilaiset kysymysmenetelmät, kuten valintakysymykset, monivalintakysymykset ja tekstikenttäkysymykset. Myös kysymysten pakollisuus paransi luotettavuutta, koska näin saimme jokaiselta vastaajalta vastauksen kaikkiin kysymyksiin ja täten sama näkemys toistui kaikissa kysymyksissä, eikä suurempaa hajontaa tapahtunut.

8 LOPUKSI

Suorittamamme kyselyn avulla pystyimme vastaamaan tutkittaviin kysymyksiin. Kyselyn tulokset myös mahdollistivat Eloisan suuronnettomuustoiminnan ja -suunnittelun kehittämisen siten, että organisaatio tulee panostamaan tulevaisuudessa enemmän kyselyssä nousseisiin ongelma-kohtiin. Kyseisten ongelma-kohtien korjaaminen esimerkiksi koulutuksia järjestämällä voisi tehostaa organisaation toimintaa suuronnettomuustilanteissa huomattavasti.

Ongelmakohtia opinnäytetyössämme ja sen toimeksiannossa oli vain muutamia, mutta osa niistä vaikutti huomattavasti työmme tahtiin, jonka vuoksi jouduimme siirtämään työn valmistumisen ajankohtaa useampaan otteeseen. Ongelmakohdat olivat lähinnä toimeksiantomme puolelta. Suurin ongelma-kohta toimeksiantajamme osalta oli yleinen kiireisyys organisaatiossa, mikä vaikutti esimerkiksi yhteyshenkilöidemme kanssa toimimiseen, palaverien järjestämiseen ja yleiseen tiedonsaantiin. Organisaation työntekijöiden ja esihenkilöiden kiireellisyyden vuoksi aikataulut venyivät yleensä päivistä viikoiksi ja vapaita ajankohtia palavereille ja tapaamisille ei tuntunut löytyvän.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä toimi määrällinen tutkimusmenetelmä. Määrällisen tutkimusmenetelmän kanssa olisi kuitenkin voinut käyttää myös laadullista tutkimusmenetelmää. Pidimme paljon Teams-palavereja organisaation keskussairaaloiden esihenkilöiden kanssa ja olisimme saaneet kyseisistä palavereista paljon hyödyllistä informaatiota opinnäytetyöhömmä. Käytimme palavereissa ja tapaamisissa nousseita asioita hyödyksemme opinnäytetyön teoriaosuudessa, mutta virallisilla haastatteluilla olisimme voineet hyödyntää informaatiota myös analyyttisissä osioissa.

Opinnäytetyö oli kokonaisuudessaan onnistunut. Koemme, että saimme kattavat vastaukset opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyömme ja Eloisalle toimeksiantona tehty suuronnettomuussuunnitelma tulevat myös olemaan hyödyksi toimeksiantajallemme. Toimeksiannon avulla Eloisa saa kehitettyä suuronnettomuussuunnittelua ja -toimintaa siten, että toiminta suuronnettomuustilanteissa olisi sujuvampaa ja tehokkaampaa. Opinnäytetyön kyselyn avulla Eloisa saa myös kehitettyä suuronnettomuustoimintaan liittyvää koulutusta ja lisättyä resursseja tämänhetkisten ongelma-kohtien korjaamiseen.

LÄHTEET

Aarnio, A. 2023. Viestintäpalvelut. Kriisiviestijän työkalupakki – Näillä pysyt askeleen edellä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.viestintapalvelut.fi/blogi/kriisiviestinta-tyokalupakki-nailla-pysyt-askeleen-edella> [viitattu 9.1.2024].

Aluehallintovirasto. s.a. Potilas- ja asiakasrekisterinpito. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://avi.fi/asioi/yritys-tai-yhteiso/luvat-ilmoitukset-ja-hakemukset/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveydenhuollon-kasitteita/potilas-ja-asiakasrekisterinpito> [viitattu 1.12.2023].

Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). 2015. Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim.

Ekman, S. 2015a. Ensihoidon suuronnettomuussuunnitelmat ja valmiussuunnittelu. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 58.

Ekman, S. 2015b. Suuronnettomuuden määritelmä. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 10–11.

Ekman, S. 2015c. Yhteistyö pelastustoiminnassa. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 272–274.

Eloisa. 2024. Suuronnettomuussuunnitelma. Etelä-Savon hyvinvointialue.

Eloisa s.a. Tietoa meistä. Etelä-Savon hyvinvointialue. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://etelasavonha.fi/eloisa/> [viitattu 11.12.2023].

Essote. 2021. Suuronnettomuussuunnitelma. Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä.

Fimea s.a. Sairaala-apteekit ja lääkekeskukset. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://fimea.fi/apteekit/sairaala-apteekit_ja_laakekeskukset [viitattu 4.12.2023].

Günther K, Hasanen K & Juhila K. s.a. Tietoarkisto. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat – Analyysi ja tulkinta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/> [viitattu 21.2.2024].

Itäpää, M. 2023. Proakatemia essee pankki. Yrityksen sisäinen viestintä – Tähän kannattaa panostaa 1/2. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://essee-pankki.proakatemia.fi/yrityksen-sisainen-viestinta-tahan-kannattaa-panostaa/> [viitattu 8.1.2024].

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2015. Määrällinen tutkimus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus> [viitattu 22.2.2024].

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2021. Määrällinen analyysi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi> [viitattu 22.2.2024].

Laki suuronnettomuuksien tutkinnasta 373/1985.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

Laurea Showcase. 2023. Miten toteuttaa kyselytutkimus AMK opinnäytetyössä?. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://showcase.laurea.fi/opiskelijablogit/opinnaytetyot/2023/miten-toteuttaa-kyselytutkimus-amk-opinnaytetyossa/> [viitattu 5.4.2024].

Läkelaki 395/1987.

Minilex s.a. Potilasasiakirjat. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/potilasasiakirjat> [viitattu 1.12.2023].

Muotio, L. 2022. Muotoilu.info. Teemahaastattelut tutkimusmenetelmänä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.muotoilu.info/index.php/tutkiva-muotoilu/menetelmat/teemahaastattelu-tutkimusmenetelmana/> [viitattu 5.4.2024]

Pelastuslaki 379/2011.

Pelastusopisto. 2013. Vaarallisten aineiden onnettomuus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/2017/02/47546_j_vaarallisten_aineiden_onnettomuus.pdf [viitattu 8.12.2023].

Pelastustoimi s.a.a. Pelastussuunnitelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://pelastustoimi.fi/asiointi/pelastussuunnitelma> [viitattu 30.11.2023].

Pelastustoimi s.a.b. Suuronnettomuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://pelastustoimi.fi/pelastustoimi/varautuminen/suuronnettomuus> [viitattu 30.11.2023].

Pelastustoimi. 2016. Pelastustoiminnan käsitteitä. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-11/Pelastustoiminnan%20k%C3%A4sitteit%C3%A4%202020.p%C3%A4ivitetty%20versio%202016.pdf> [viitattu 30.11.2023].

Respecta Oy s.a. Potilasasiakirjojen käsittely. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.respecta.fi/hyva-tietaa/tietosuoja/potilasasiakirjojen-kasittely/> [viitattu 1.12.2023].

Ruuska, R. 2015a. Pelastustoimen varautumisvelvoitteet. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 72–73.

Ruuska, R. 2015b. Suuronnettomuusjohtaminen. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 160–164.

Seppola, R. 2023. Liiketalous- ja yhteiskuntatieteen tutkimusstrategiat, menetelmät. Helsinki: Books on Demand.

Sisäministeriön asetus erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta 612/2015.

Skhole Oy. 2020. Hoidon tarpeen arviointi ja triage-luokitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://app.skhole.fi/fi-FI/courses/kriittisesti-saira-an-potilaan-tunnistaminen/lessons/hoidon-tarpeen-arviointi-ja-triage-luokitus> [viitattu 4.12.2023].

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 94/2022.

Soste s.a. Viestinnän tehtävät. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.soste.fi/viestinnan-tehtavat/> [viitattu 13.12.2023].

SPEK s.a. Evakuointi eli väestönsiirto. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.spek.fi/turvallisuus/varautuminen-kotona/vaestonsuojelu/evakuointi-eli-vaestonsiirto/> [viitattu 30.11.2023].

STUK s.a. Mitä säteily on?. Säteilyturvakeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stuk.fi/mita-sateily-on> [viitattu 8.12.2023].

TEPA-termipankki. 2023. Dekontaminaatio. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/dekontaminointi> [viitattu 9.1.2024].

TEPA-termipankki. 2017. Suojaväistö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/suojav%C3%A4ist%C3%B6> [viitattu 29.1.2024].

Tukes s.a. Vaaralliset kemikaalit. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tukes.fi/onnettomuudet/yhteenvedot-onnettomuuksista/vaaralliset-kemikaalit> [viitattu 11.12.2023].

Turunen, T. 2015. Poliisijohtoiset toimenpiteet kentällä. Teoksessa Castren, M., Ekman, S., Ruuska, R. & Silfvast, T (toim.). Suuronnettomuusopas. 3. uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 472.

Tutkijan ABC s.a. Tee tutkimus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/> [viitattu 26.2.2024].

Työsuojeluhallinto s.a. Suuronnettomuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tyosuojelu.fi/tyoterveys-ja-tapaturmat/onnettomuuksien-ehkaisy/suuronnettomuus> [viitattu 20.11.2023].

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. E-kirja. Jyväskylä: PS-kustannus. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227023?sid=4132655867> [viitattu 8.3.2024].

YLEISET KYSYMYKSET

Millä Eloisan toimialalla työskentelet? *

 ▼

Mikä on ammattinimikkeesi? *

Oletko perehtynyt Eloisan suuronnettomuussuunnitelmaan ja sen sisältöön? *

- Kyllä
 En

Tiedätkö mistä Eloisan suuronnettomuussuunnitelma löytyy? *

- Kyllä
 En

Kuinka oman yksikkösi tulisi olla mukana suuronnettomuussuunnittelussa? *

VIESTINTÄ

Tiedätkö Eloisan viestintävastuut ja -välineet? *

- Kyllä
 Osittain
 En

Ovatko viestintävälineet helppokäyttöisiä? *

- Kyllä
 Ei

Tiedätkö, kuinka suuronnettomuustilanteiden viestintäprosessi hoidetaan? *

- Kyllä
 Ei

Olisiko mielestäsi tärkeää harjoitella suuronnettomuustilanteiden viestintää enemmän? *

- Kyllä
 Ei

Tiedätkö kuinka välttää väärän tiedon leviäminen suuronnettomuustilanteissa? *

- Kyllä
 Osittain
 En

Kuinka voit ehkäistä väärän tiedon leviämistä henkilökohtaisella tasolla? *

Millaisia kehittämiskohteita näet Eloisan suuronnettomuusviestinnässä? *

JOHTAMINEN

Ovatko Eloisan suuronnettomuustilanteiden johtosuhteet selkeät? *

- Kyllä
 Ei

Millaiseksi koet Eloisan johtamisen tason suuronnettomuustilanteessa? *

- Hyväksi
 Kohtalaiseksi
 Huonoksi

VASTUUT

Tiedätkö yksikkösi vastuut suuronnettomuustilanteessa? *

- Kyllä
 En

Tiedätkö esihenkilöiden toiminnan ja vastuut suuronnettomuustilanteessa? *

- Kyllä
 En

Tiedätkö vastualueesi suuronnettomuustilanteessa? *

- Kyllä
 En

HARJOITTELU

Oletko osallistunut suuronnettomuusharjoitukseen? Jos olet, niin milloin? (vuositarkkuudella) *

- Kyllä
- En

Mikä on ollut onnistunutta suuronnettomuusharjoituksissa ja mikä ei? *

Harjoitellaanko suuronnettomuuksia riittävästi? *

- Kyllä
- Ei

Kuinka usein mielestäsi olisi hyvä harjoitella suuronnettomuustilanteita? *

- Useammin kuin kerran vuodessa
- Vuoden välein
- Kahden vuoden välein
- Kolmen vuoden välein
- Viiden vuoden välein

TOIMINTA

Kuinka hyvin koet osaavasi toimia suuronnettomuustilanteen sattuessa? *

- Hyvin
 Kohtalaisesti
 Heikosti
 En tiedä, kuinka minun tulisi toimia

Kuinka hyvin tiedät tehtäväsi ja toimintaprosessin suuronnettomuustilanteessa? *

- Hyvin
 Kohtalaisesti
 Heikosti

Millaista kokemusta sinulla on toimintaohjekorteista? *

Onko yksikköosi tehty suuronnettomuustoimintakortti? *

- Kyllä
 Ei

Ovatko toimintaohjekortit toimivia? Jos ei, niin mitä kehitettävää niissä on. *

- Kyllä
 Ei

Miksi on tärkeää toimia toimintaohjekorttien mukaisesti suuronnettomuustilanteessa? *

Miten toimisit suuronnettomuustilanteen sattuessa, jotta Eloisan toiminta pysyy tehokkaana ja toimivana? *

AVOIMET KEHITTÄMISKYSYMYKSET

Onko Eloisan suuronnettomuussuunnittelu onnistunutta? Perustele vastauksesi. *

- Kyllä
- Jokseenkin
- Ei

Koetko, että suuronnettomuussuunnitelmassa / -toiminnassa olisi jotain kehittämistarpeita? Jos kyllä, niin mitä?
*

- Kyllä
- Ei

Vapaa sana: Kehittämisehdotuksia Eloisan suuronnettomuustoimintaan

Pelastustoiminnan yhteistyö pelastuslain mukaan (Ekman 2015c)

Liite 2/1

Viranomainen tai laitos	Tehtävä	Lisätietoja
Hätäkeskukset	Vastaanottavat hätäilmoituksia ja välittävät ilmoitukset asianomaisille yksiköille sekä toimivat pelastustoimen viestikeskuksena siten kuin siitä hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010) säädetään.	www.112.fi
Puolustusvoimat	Osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja siten kuin siitä Puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007) säädetään.	www.mil.fi

Viranomaisen tai laitos	Tehtävä	Lisätietoja
Rajavartiolaitos	Osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi kalustoa, henkilöitä ja asiantuntijapalveluita siten kuin siitä rajavartiolaissa (578/2005) säädetään.	www.raja.fi
Poliisi	Huolehtii kadonneiden etsinnästä maa-alueilla ja sisävesillä, vaara-alueiden eristämisestä ja muista järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluvista tehtävistä onnettomuuspaikalla.	www.poliisi.fi
Sosiaali- ja terveysviranomaiset ja hallinnonalan laitokset	Vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista ja onnettomuuden johdosta hätään joutuneiden huollosta ja majoituksesta.	www.stm.fi
Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset	Huolehtivat yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevista tehtävistä niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti.	www.stm.fi , www.tem.fi , www.mmm.fi , www.ttl.fi , www.thl.fi , www.tukes.fi
Ympäristöviranomaiset ja maa- ja metsätalousviranomaiset sekä hallinnonalojen laitokset	Huolehtivat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnasta, ympäristönsuojelusta, tulvasuojelusta, tulvantorjunnasta ja patoturvallisuudesta.	www.ym.fi , www.syke.fi , www.ely-keskus.fi , www.mmm.fi
Liikenne- ja viestintäasioista vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset	Huolehtivat hätä- ja muiden viranomaistiedotteiden välittämisestä väestölle sähköisten joukkoviestimien kautta	
	Huolehtivat liikenneväylien raivauksesta	www.lvm.fi , www.liikennevirasto.fi , www.trafi.fi , www.finavia.fi , www.viestintavirasto.fi
	Huolehtivat liikenneväylien käytön yhteistoimintakysymyksistä evakuoinneissa	
	Huolehtivat kuljetusten järjestämisestä evakuoinneissa	
	Huolehtivat ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestämisestä.	

Viranomaisen tai laitos	Tehtävä	Lisätietoja
Säteilyturvakeskus	Valvoo ydinenergian ja säteilyn käytön turvallisuutta ja turva- ja valmiusjärjestelyjä sekä säteilytilannetta, ylläpitää tehtäviensä edellyttämää valmiutta normaalista poikkeavien säteilytilanteiden varalta, ilmoittaa, varoittaa ja raportoi poikkeavista säteilytilanteista, arvioi säteilytapauksien turvallisuusmerkitystä ja antaa suojelutoimia koskevia suosituksia.	www.stuk.fi
Ilmatieteen laitos	Luovuttaa asianomaiselle viranomaiselle pelastustoiminnassa ja sen suunnittelussa tarpeelliset säätiedot, varoitukset, havainnot ja ennusteet, ajelehtimisarviot merialueille ja arviot radioaktiivisten ja muiden vaarallisten aineiden kulkeutumisesta ilmakehässä.	www.fmi.fi
Siviilipalveluskeskus	Osallistuu pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään	www.sivarikeskus.fi
Valtion eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset sekä kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset	Varautuvat ja osallistuvat pelastustoimintaan tehtäväalueensa, keskinäisen työnjakonsa ja niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.	